

Ulla Korpilahti

TYÖPAPERI

Lasten ja nuorten tapaturmien ja väkivallan ehkäisy Etelä-Kymenlaaksossa

Kuntapäättäjien arviointi

TYÖPAPERI 19/2014

Ulla Korpilahti

Lasten ja nuorten tapaturmien ja väkivallan ehkäisy Etelä-Kymenlaaksossa

Kuntapäättäjien arviointi

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

© Kirjoittaja ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

ISBN 978-952-302-225-6 (verkkojulkaisu)
ISSN 2323-363X (verkkojulkaisu)
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-225-6>

Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy
Tampere, 2014

Lukijalle

Etelä-Kymenlaaksossa Haminan, Kotkan, Miehikkälän, Pyhtään ja Virolahden kunnissa tehtiin heinäsyyskuussa 2013 pilottikysely kuntapäättäjäille. Arvioinnissa kartoitettiin alle 18-vuotiaiden tapaturmien ja väkivallan ehkäisyyn liittyvien säädösten ja toimiviksi todettujen käytäntöjen olemassaoloa ja toimeenpanoa. Arviointi liittyi European Child Safety Alliancen (ECSA) Tools to Address Childhood Trauma, Injuries and Children's Safety -hankkeeseen (TACTICS). Hankkeen vastuutahona Suomessa oli Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) Tapaturmien ehkäisyn yksikkö (TATY). Vastaava kartoitus tehtiin Suomen lisäksi yhdellä alueella kussakin seuraavista maista: Saksa, Ruotsi, Tšekki, Unkari ja Espanjan Katalania. ECSA on julkaissut yhteenvetoraportin eri maiden tuloksista (<http://www.childsafetyeurope.org/tactics/child-safety-reference-frameworks.html>). Suomen vastaukset (n = 9) tässä ESCA:n raportissa koskevat ainostaan Kotkan kaupunkia, koska muista kunnista ei saatu määräaikaan mennessä kaikkien toimialojen tilanteesta tietoa. Tämä koko Etelä-Kymenlaakson aluetta koskeva THL:n julkaisema raportti käsittää kaikki alueelta saadut vastaukset (n = 17).

Tiivistelmä

Ulla Korpilahti. Lasten ja nuorten tapaturmien ja väkivallan ehkäisy Etelä-Kymenlaaksossa. Kuntapäättäjien arviointi. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). 57 sivua. Työpaperi 19/2014, Helsinki, 2014. ISBN 978-952-302-225-6 (verkkajulkaisu).

Etelä-Kymenlaaksossa (Hamina, Kotka, Miehikkälä-Virolahti, Pyhtää) kartoitettiin alle 18-vuotiaiden tapaturmien ja väkivallan ehkäisyyn liittyviä työkäytäntöjä. Aiheeseen liittyvä arviointikysely lähetettiin alueen kuntapäättäjille heinäkuussa 2013. Kyselyn pohjalta arvioitiin Etelä-Kymenlaakson alueen kunnissa tehtävää turvallisuutta edistävää työtä.

Kyselyssä oli yhteensä 123 kysymystä, jotka käsittelivät tieliikenne-, koti- ja vapaa-ajan- ja vesiturvallisuutta sekä lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa ja kaltoinkohtelua. Kysymykset jaettiin toimialoittain, koska kunnissa teemojen turvallisuuskysymykset jakaantuvat useammalle eri toimialalle. Toimialan vastuuhenkilölle lähetettiin oma kysymyskokonaisuutensa sähköpostitse vastausohjeineen ja -linkkeineen (n = 27). Työkäytännöistä huomioitiin vain ne, jotka olivat olleet olemassa 1.5.2013. Vastauksia saatiin yhteensä 17 kpl (vastausprosentti 63 %).

Tieliikenteen turvallisuuden parantamiseksi Etelä-Kymenlaaksossa tehdään turvallisuuskasvatustyötä ja annetut lait ja määräykset on toimeenpantu hyvin alueen kouluissa, liikenne- ja ympäristösuunnittelussa, terveydenhuollossa ja liikenteen valvonnassa. Koti ja vapaa-ajan turvallisuutta ja tapaturmien ehkäisyä edistetään alueella muun muassa noudattamalla ja valvomalla valtakunnallisia rakennus- ja paloturvallisuusmääräyksiä sekä antamalla neuvoloissa kaikille lasten vanhemmille neuvontaa liittyen turvavälineiden käyttöön, kotien turvallisuuteen ja lasten tapaturmien ehkäisyyn. Vesiturvallisuudesta Etelä-Kymenlaaksossa huolehditaan lapsille järjestettävän uimaopetuksen ja yleisten uimarantojen ja uimahallien turvallisuutta valvovien riskienarviointikäytäntöjen avulla. Vesiturvallisuuden parantamiseksi alueella edistetään pelastusliivien käyttöä ja valvontaa on tehostettu.

Lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa ehkäiseviä ja mielenterveyttä edistäviä sekä korjaavia palveluita on kunnissa tarjolla neuvolan, varhaiskasvatuksen, koulun, terveys- ja sosiaalipalvelujen ja kohdennettujen palveluhankintojen kautta. Lapsen kaltoinkohtelun tunnistamiseen ja ehkäisyyn laadittuja ohjeistuksia noudatetaan kaikissa kunnissa ja kouluissa käytetään kiusaamisen vastaisia toimintamalleja. Apua väkivaltaa kokeneille tai nähneille uhreille on saatavilla normaalien sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä Rikosuhripäivystyksen kautta.

Etelä-Kymenlaakson alueella tehdään laajasti ehkäisevää työtä eri toimialoilla osana perustyötä. Joitakin selkeitä puutteita on kuitenkin nähtävillä. Yhteistä strategiaa lasten ja nuorten tapaturmien, väkivallan ja kaltoinkohtelun ehkäisemiseksi ei ole kunnissa tai alueellisesti laadittuna. Koordinoinnista vastaavaa tahoa ei ole nimettynä. Seurantajärjestelmät ovat puutteellisia, mikä vaikeuttaa ennaltaehkäisevän työn kohdentamista. Tehty työ jää helposti sirpaleiseksi ja kehittämistyö on myös hyvin haasteellista.

Kysely oli osa European Child Safety Alliancen (ECSA) Tools to Address Childhood Trauma, Injuries and Children's Safety -hanketta (TACTICS), jonka toteutuksesta Suomessa vastasi Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Tuloksia tullaan hyödyntämään lasten ja nuorten turvallisuuden edistämiseksi Etelä-Kymenlaakson alueella. Tuloksia olisi mahdollista hyödyntää kuntien turvallisuustyössä, esimerkiksi kehittämällä eri toimialojen työntekijöille tarkistuslistoja.

Avainsanat: lapset, nuoret, tapaturmat, väkivalta, ehkäisy, arviointi

Sammandrag

Ulla Korpilahti. De kommunala beslutsfattarnas bedömning av arbetet med att förebygga olycksfall och våld bland barn och unga i södra Kymmenedalen. Institutet för hälsa och välfärd (THL). 57 sidor. Diskussionsunderlag 19/2014. Helsingfors 2014. ISBN 978-952-302-225-6 (nätpublikation).

Syftet har varit att klarlägga rutinerna i arbetet med att förebygga olycksfall och våld bland personer under 18 år i södra Kymmenedalen (Fredrikshamn, Kotka, Miehikkälä, Vederlax, Pyttis). En enkät om ämnet sändes till områdets kommunala beslutsfattare i juli 2013. På basis av enkäten utvärderades kommunernas säkerhetsfrämjande arbete i södra Kymmenedalen.

Enkäten innehöll sammanlagt 123 frågor om säkerheten i vägtrafiken, i hemmet, under fritiden och på vattnet och om våld, misshandel och försummelse som riktas mot barn. Frågorna delades in efter sektor, eftersom säkerhetsfrågorna inom de olika ämnesområdena fördelar sig på flera sektorer i kommunen. En egen helhet med frågor, svarsanvisningar och länkar (n=27) sändes per e-post till den person som ansvarar för sektorn. Endast de arbetsrutiner som existerade den 1 maj 2013 har beaktats. Sammanlagt 17 svar inkom (svarsprocenten uppgick till 63).

I södra Kymmenedalen görs insatser för säkerhetsfostran i syfte att förbättra vägtrafiksäkerheten. Lagar och bestämmelser har verkställts väl vid områdets skolor och inom trafik- och miljöplaneringen, hälso- och sjukvården och trafikövervakningen. För att främja säkerheten och förebygga olycksfall i hemmet och under fritiden iakttas riksomfattande bygg- och brandsäkerhetsbestämmelser och utövas tillsyn. Vid rådgivningarna får alla föräldrar information om säkerhetsredskap, säkerheten i hemmet och förebyggande av olycksfall bland barn. I södra Kymmenedalen tryggas vattensäkerheten genom simundervisning för barn och praxis för riskbedömning som syftar till att övervaka säkerheten på allmänna badstränder och i simhallar. För att förbättra vattensäkerheten inom området främjas användning av räddningsvästar, och övervakningen har effektiverats.

Tjänster som förebygger våld mot barn och främjar psykisk hälsa och korrigering av tjänster erbjuds i kommunerna via rådgivningarna, småbarnsfostran, skolan, social- och hälsovårdstjänsterna och inriktade köp av tjänster. Alla kommuner iakttar anvisningar för att identifiera och förebygga misshandel och försummelse av barn. Skolorna använder verksamhetsmodeller som går ut på att motarbeta mobbning. Offer som blivit utsatta för våld eller bevittnat våld får hjälp genom de normala social- och hälsovårdstjänsterna och Brottsofferjouren.

I södra Kymmenedalen är det förebyggande arbetet omfattande och utgör en del av det grundläggande arbetet inom de olika sektorerna. Ändå kan vissa tydliga brister observeras. Det finns till exempel ingen gemensam kommunal eller regional strategi för förebyggande av olycksfall, våld, misshandel och försummelse som riktar sig mot barn och unga. Ingen instans har utsetts för samordningen. Uppföljningssystemen är bristfälliga, vilket försvårar inriktningen av det förebyggande arbetet. Det arbete som görs blir lätt splittat och utvecklingsarbetet är också förknippat med stora utmaningar.

Enkäten ingår i projektet Tools to Address Childhood Trauma, Injuries and Children's Safety (TACTICS) inom European Child Safety Alliance (ECSA). I Finland är det Institutet för hälsa och välfärd (THL) som ansvarar för projektet. Resultatet kommer att användas för att främja säkerheten bland barn och unga i södra Kymmenedalen. Resultatet kan också användas vid kommunernas säkerhetsarbete, till exempel genom att utarbeta checklistor för de anställda inom olika sektorer.

Nyckelord: barn, unga, olycksfall, våld, förebyggande, utvärdering

Abstract

Ulla Korpilahti. Municipal policy-makers' evaluation of accident and violence prevention among children and young people. National Institute for Health and Welfare (THL). 57 pages. Discussion Paper 19/2014, Helsinki, 2014. ISBN 978-952-302-225-6 (online).

Work practices for preventing accidents and violence among the under-18s were mapped in the region of Southern Kymenlaakso (the municipalities of Hamina, Kotka, Miehikkälä, Virolahti, and Pyhtää). An evaluation survey was sent to municipal policy-makers in July 2013. The survey results were used to assess the work carried out to promote children's safety in the municipalities in Southern Kymenlaakso.

The survey comprised of 123 questions, covering issues of road, home and water safety as well as violence against children and child abuse. The questions were divided into sections by sector; safety issues are distributed between several sectors in the municipalities. Sector-specific sets of questions, including instructions and a link to the survey, were sent by e-mail to the director of each sector in the municipality (n = 27). Only work practices established in the sector by 1 May 2013 were included in the survey. Altogether 17 responses were received, the response rate being 63%.

To promote road safety, the municipalities in Southern Kymenlaakso provide safety education, and they have implemented appropriately the existing road safety legislation and regulations in schools, health care, traffic control, and traffic and environmental planning. Safety promotion and accident prevention at home and during leisure time are carried out in the region, for example, by ensuring compliance with national construction and fire safety regulations as well as by providing all parents with counselling on safety equipment, safety at home, and child accident prevention. Water safety measures in the region include measures to ensure the safety of children's swimming lessons, public beaches and swimming pools with the help of supervision-oriented risk assessment practices. Moreover, water safety is improved by promoting the use of life vests and by supervising more efficiently the use of life vests.

Prevention of violence against children, mental health promotion, and treatment of mental health issues are carried out in the region through a variety of services, including child health clinics, early childhood education and care, school, health and social services, and relevant purchased services. All the municipalities in the region comply with the guidelines drawn up for identifying and preventing child abuse. Schools are also using action models to prevent bullying. Victims and witnesses of violence are provided services as part of ordinary social and health services as well as through victim support services.

Prevention in the region has been incorporated into the basic work of the municipal sectors. There are, however, some shortcomings. There are no joint strategies for the prevention of accidents, violence and abuse among children and young people in the municipalities or at the regional level. No actor has been assigned responsibility for co-ordination. Monitoring systems are insufficient, which makes it more difficult to target preventive work appropriately. The result is often a fragmentation of different measures, and it is very challenging to develop practices.

The survey was part of the Tools to Address Childhood Trauma, Injuries and Children's Safety (TACTICS) project by the European Child Safety Alliance (ECSA). The project was implemented in Finland by the National Institute for Health and Welfare (THL). The survey results will be used in the promotion of child and youth safety in the region of Southern Kymenlaakso. It is possible to use the results even elsewhere in Finland to develop safety work in municipalities, for example, by designing safety check lists for staff in different sectors.

Keywords: children, young people, accidents, violence, prevention, assessment

Sisällys

Lukijalle.....	3
Tiivistelmä.....	4
Sammandrag.....	5
Abstract.....	6
Johdanto.....	9
Aineiston keruu ja menetelmät.....	10
Kyselyn rakenne ja toteutus	10
Tulokset	13
Tieliikenneturvallisuus.....	13
Koti- ja vapaa-ajan turvallisuus ja tapaturmien ehkäisy	14
Vesiturvallisuus.....	15
Lapsiin kohdistuva väkivalta ja kaltoinkohtelu	17
Yhteenveto tuloksista	21
Palautteet vastaajilta	24
Pohdinta.....	25
Lähteet	27

Johdanto

Tapaturmien ja lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyn keinoja on mietittävä valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti. Paras tieto haitoista käytännön tasolla saadaan paikallistasolta. Lähtökohtana turvallisuuden edistämiseksi on ongelmien tunnistaminen ja seurantatieto tapaturmien ja lapsiin kohdistuvan väkivallan määrästä. Jotta ennaltaehkäisy on mahdollista, seuraava askel on pohdinta puuttumisen keinoista ja tarvittavista muutoksista käytännöissä. Tapaturmien ja väkivallan ehkäisyssä on kyse usein hyvin käytännönläheisistä asioista, kuten päivähoidon, neuvolan ja koulun palveluista. Kuntien eri toimialoilla työskentelevät edistävät päivittäin omassa työssään lasten ja nuorten turvallisuutta monin tavoin.

Sosiaali- ja terveysministeriön asettama koordinaatioryhmä on laatinut kansallisen Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelman vuosille 2014–2020. Tavoiteohjelman visiona on, ettei kenenkään tarvitse kuolla tai loukkaantua tapaturman seurauksena. Tavoiteohjelmaan sisältyy osana Kansallinen lasten ja nuorten tapaturmien ehkäisyn ohjelma, jota Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen Tapaturmien yksikkö koordinoi. Lasten ja nuorten ohjelman keskeisenä tavoitteena on vähentää lasten ja nuorten tapaturmia eri toimintaympäristöissä toimeenpanosuunnitelman mukaisin keinoin.

Tehdyn selvityksen pohjalta on mahdollisuus arvioida Etelä-Kymenlaakson alueen turvallisuustyön tilannetta kuntatasolla ja saada ideoita siitä, miten jatkossa voitaisiin paremmin edistää lasten ja nuorten turvallisuutta. Etelä-Kymenlaaksossa oli käynnissä vuoden 2014 loppuun saakka seudullinen turvallisuussuunnittelutyö (ns. EK-Artu-hanke). Arvioinnin alueellisena yhteistyökumppanina THL:n kanssa oli EK-Artu-hankkeen koordinaattori Päivi Okuegume. Suomenkielinen teemakohtainen kooste koko alueen vastauksista tehtiin EK-Artu -hankkeen pyynnöstä hyödynnettäväksi sekä alueen että THL:n koordinoimassa valtakunnallisessa turvallisuustyössä.

Aineiston keruu ja menetelmät

Kyselyn rakenne ja toteutus

Alkuperäisessä arviointikaavakkeessa oli 127 kysymystä jaettuna neljän eri turvallisuusteeman alle: tieliikenne-, koti- ja vapaa-ajan- ja vesiturvallisuus sekä lapsiin kohdistuva väkivalta ja kaltoinkohtelu (ks. liite 1). Koska kunnissa teemoihin liittyvät turvallisuuskysymykset jakaantuvat Suomessa monelle eri toimialalle, kysymykset ryhmiteltiin täällä toimialoittain. Kysymyksistä poistettiin Suomessa neljä kysymystä, jotka eivät olleet Suomessa soveltuvia eli kyseistä asiaa koskevaa lainsäädäntöä ei ole olemassa eikä ole tarpeen laatia. Esimerkkinä mainittakoon alkuperäisessä lomakkeessa ollut kysymys 12, joka suomennettuna kuuluu näin: ”Noudatetaanko kunnassanne kotiintuloajoista säädettyä lakia, jonka tarkoituksena on nuorten yöllä tapahtuvan autolla ajelun vähentäminen?” Poistetut kysymykset olivat alkuperäisessä lomakkeessa numerot 7, 12, 24 ja 67. Suomessa arviointilomakkeen kysymyksiä oli yhteensä 123.

Etelä-Kymenlaakson alueen arvioinnissa oli mukana viisi kuntaa, joista kaksi muodostaa yhteistoiminta-alueen (Miehikkälä-Virolahti). Toimialakohtaisia kysymyskokonaisuuksia muodostui yhdeksän, joista kustakin tehtiin oma sähköinen kysely. Toimialoista kuusi (opetus, terveydenhuolto, sosiaalitoimi, nuoriso-, vapaa-aika- ja liikuntatoimi, hallinto, tekninen toimi) on kuntien toimialoja, jolle kysymykset toimitettiin jokaiselle kunnalle tai yhteistoiminta-alueelle erikseen. Toimialoista kolme (liikenneturvallisuusryhmä, poliisi, pelastuslaitos) on koko Etelä-Kymenlaakson alueen yhteisiä toimijoita ja nämä kyselyt lähetettiin alueella vain yhdelle toiminnan vastuutaholle.

Lomakkeen kysymysten suomennoksesta ja jaottelusta toimialoittain vastasivat THL:n työntekijät Ulla Korpilahti, Ulla Laurila ja Jaana Markkula kesän 2013 aikana yhteistyössä ECSA:n vastuuhenkilöiden kanssa. Lomakkeen sisältöä muokattiin joissakin kohdin paremmin Suomeen sopivaksi. Esimerkiksi säädösten toimeenpanon astetta kartoittavaa prosenttiosuutta ei kysytty aina, kuten jonkin lain olemassaoloa kartoittavissa kysymyksissä.

Kyselylomakkeessa kartoitettiin kokonaistilannetta kunkin toimialan vastuualueella. Arvion tekijä saattoi joutua siksi selvittämään vastauksia myös muilta oman toimialansa toimijoilta ja kokoamaan lopuksi yhteen vastuualueensa vastaukset. Tiedonkeruu toteutettiin sähköisellä tiedonkeruumenetelmällä. Vastaajille kerrottiin saatekirjeessä mahdollisuudesta tulostaa täytetty kyselylomake omaan käyttöönsä ennen vastausten lähettämistä. Vastaajia informoitiin myös siitä, että toimivista tapaturmien ja väkivallan ehkäisyn käytännöistä tuli huomioida vain ne, jotka olivat olleet olemassa käytäntöinä 1.5.2013. Vasta suunnitteluasteella olevia toimia ei huomioitu.

Jokaisen kysymyksen lopussa oli avovastaus-kenttä, johon vastaajan tuli tarkentaa vastaustaan (ml. kohdejoukko ja lyhyt kuvaus toiminnasta). Suuressa osassa kysymyksiä kyllä-vastauksen kohdalla tuli lisäksi tehdä vastaajan tai toimialan henkilöstön henkilökohtaiseen näkemykseen perustuva suuntaa antava arvio kohdeväestön prosenttiosuudesta, jonka kyseessä oleva säädös tai käytäntö vastaushetkellä tavoittaa. Lomakkeen lopussa, kohdassa ”kommentit ja arviointi” vastaajilta pyydettiin arvio tiedonkeruuseen ja lomakkeen täyttöön käytetystä ajasta sekä parannusehdotuksia ja palautetta lomakkeen sisällöstä.

Kysely lähetettiin sähköpostilla kunkin toimialan tai alueellisen tason vastuuhenkilölle (n = 27). Johtuen järjestäjätahon (ECSA) aikatauluista arvioinnin ajankohta ajoittui Suomessa kesälomakaudelle heinä-elokuuhun 2013. Tästä syystä aineistonkeruussa varauduttiin tarvittaessa tekemään kaksi uusintakyselyä. Sähköinen kysely sovittiin Päivi Okuogumen kanssa jätettäväksi avoimeksi syyskuun 2013 loppuun ja Okuogume lähetti uuden muistutusviestin kyselyyn vielä vastaamattomille tahoille. Lokakuun alkuun mennessä vastauksia kertyi Etelä-Kymenlaakson alueen viidestä kunnasta yhteensä 17 kpl. Vastausprosentti kyselyssä oli 63 %.

Kyselyn teema-alueet

Tieliikenneturvallisuutta koskevia kysymyksiä oli yhteensä 24 kpl. Aihealueen kysymykset jaettiin seuraaville toimialoille: poliisi, liikenneturvallisuusryhmä, opetus ja tekninen toimi.

Kysymysten sisällössä kartoitettiin muun muassa seuraavia asioita:

- lasten liikenneturvallisuutta parantavat käytänteet ja materiaalit (esim. turvallisuuskasvatus kouluissa)
- lainsäädäntöä alkoholin vaikutuksen alaisena tai väsyneenä ajoneuvolla ajamisesta
- kevyen liikenteen väylien ja hidastetöyssyjen olemassaoloa
- viestintäkampanjoita liittyen tieliikenneturvallisuuden parantamiseen (esim. turvavälineiden käyttö).

Kolmessa ensimmäisessä kysymyksessä pyydettiin arviota yleisistä lasten tieliikenneturvallisuutta parantavista käytänteistä ja toimenpiteistä. Kysymykset 4–7 käsittelivät ajoneuvoja ja niiden kuljettajia. Kysymys 7 ei sisältynyt arviointiin Suomessa. Turvallisuutta parantavien fyysisen ympäristön käytänteitä kartoitettiin kysymyksissä 8–10. Kysymykset 11–17 käsittelivät lasten ja nuorten sosiaalisen ympäristön turvallisuuteen tieliikenteessä liittyviä asioita. Kysymys 12 oli poistettu Suomen kysymyksistä. Yleisiä lasten liikenneturvallisuuteen liittyviä käytänteitä kartoitettiin kysymyksissä 18–26 (pl. kysymys 24 Suomessa).

Koti ja vapaa-ajan turvallisuuden ja tapaturmien ehkäisyn teema-alueen kysymyksiä oli yhteensä 25. Aihealueen kysymykset kohdennettiin seuraaville toimialoille: poliisi, pelastustoimi, liikenneturvallisuusryhmä, tekninen toimi, terveydenhuolto, sosiaalitoimi ja hallintoviranomainen, kuten hallintojohtaja.

Arvioinnin kohteena oli muun muassa:

- kodin turvallisuutta parantavat käytännöt, kuten erilaisten turvavälineiden tai -järjestelmien käyttö ja vanhemmille suunnattu turvallisuusopetus
- talojen ja leikkiympäristöjen rakennus- ja turvallisuusmääräykset
- lainsäädännössä määritellyn tapaturmien ehkäisyn vastuutahojen olemassaolo.

Kysymykset 28–37 liittyivät lasten koti- ja vapaa-ajan toiminnan valvonnan ohjeistuksiin ja niiden noudattamiseen. Koti ja vapaa-ajan fyysisen ja sosiaalisen ympäristön turvallisuutta käsiteltiin kysymyksissä 38–53 ja 71.

Vesiturvallisuuteen liittyviä kysymyksiä yhteensä 22 kpl. Vesiturvallisuus-teemaan liittyvät kysymykset jaettiin seuraaville toimialoille: opetus, terveydenhuolto, nuoriso-, vapaa-aika- ja liikuntatoimi, hallinto, tekninen toimi, poliisi ja pelastuslaitos.

Kysymysten sisällössä arvioitiin esimerkiksi seuraavia asioita:

- lasten vesiturvallisuuteen liittyvien taitojen opetus
- turvavälineiden käyttö
- olemassa olevat säädökset ja käytännöt sekä tiedotus asiasta
- vanhemmille kotikäynneillä annettava vesiturvallisuuteen liittyvä ohjaus
- ensiaputaitojen opetus vanhemmille
- julkisten uimarantojen tai -altaiden turvavälineet, varoitusmerkinnät ja uimavalvonta
- uimaveden laadun ja uimapaikkojen riskinarviointikäytännöt.

Kysymyksissä 54–59 käsiteltiin vesiturvallisuutta ja lasten valvontaan liittyviä ohjeistuksia. Lasten ja nuorten vesiturvallisuutta fyysisen ympäristön kannalta käsiteltiin kysymyksissä 60–65 ja 72–75. Kysymyksissä 66–70 ja 76 tarkasteltiin lasten ja nuorten sosiaalisen ympäristön ja seurannan näkökulmaa liittyen vesiturvallisuuteen (kysymys 67 oli poistettu Suomessa).

Lapsiin kohdistuvasta väkivallasta ja kaltoinkoittelusta ja niiden ehkäisystä oli arvioinnissa kysymyksiä yhteensä 51 kpl. Teema-alueeseen liittyvät kysymykset kohdennettiin seuraavien toimialojen vastuuhenkilöille: opetus, terveydenhuolto, nuoriso-, vapaa-aika- & liikuntatoimi, hallinto, tekninen toimi, poliisi ja sosiaalitoimi.

Kysymysten sisältö liittyi muun muassa seuraaviin aiheisiin:

- lasten kaltoinkohteluun, kiusaamiseen ja itsemurhiin liittyvät säädökset, ohjeistukset ja niiden toimeenpano
- mediakampanjat sekä toimintakäytännöt
- päihteidenkäytöstä annettava valistus
- koulun jälkeisen iltapäivätoiminnan järjestäminen
- vanhemmille annettava tuki ja neuvonta
- ympäristön turvallisuutta parantavat käytänteet
- ruumiilliseen kuritukseen liittyvät säädökset
- lasten oikeuksien toteutuminen
- väkivallan tai kaltoinkohtelun uhrien auttamisen mahdollisuudet
- ammattihenkilöstön koulutus ja valmiudet
- tiedonkeruu ja seuranta.

Lapsiin kohdistuvan väkivallan ja kaltoinkohtelun ehkäisyn toimenpiteitä ja ohjelmia arvioitiin kysymyksissä 77–86. Ennaltaehkäisyn ja hoidon keinoja, esimerkiksi vanhemmille annettua tukea, käsiteltiin kysymyksissä 87–94 ja 114. Sosiaaliseen ja fyysiseen ympäristöön liittyviä lasten ehkäiseviä toimenpiteitä ja toimintaohjelmia arvioitiin kysymyksissä 95–108. Väkivallan tai kaltoinkohtelun kohteeksi joutuneen lapsen tai nuoren auttamisen ja hoidon keinoja ja toimintaohjelmia kartoitettiin kysymyksissä 109–113. Kysymykset 115–127 käsitelivät lasten ja nuorten väkivallan ja kaltoinkohtelun hoidon ja toimenpiteiden käytäntöjä sosiaalisen ympäristön kannalta.

Tulokset

Elokuun 2013 loppuun mennessä vastauksia oli saatu kaikilta toimialoilta ainoastaan Kotkan kaupungista (n = 9, ml. kolme koko aluetta koskevaa vastaajatahoa). Terveystieteiden vastauksia oli Kotkassa kolme, joista jokainen lähetti oman vastauksensa. Terveystieteiden vastauksen koonti yhdeksi toimialan vastaukseksi tehtiin raportoinnin yhteydessä THL:ssä. Kotkan kaikkien toimialojen vastaukset koottiin uudelleen alkuperäisen arviointilomakkeen teemakohtaiselle pohjalle ja lähetettiin ECSA:n vastuutahoille eri maiden tulosten yhteenvetoraporttia varten. Kaikkineen vastauksia kertyi Etelä-Kymenlaakson alueen viidestä kunnasta yhteensä 17 kpl. Vastausprosentti kyselyssä oli 63 %. Tässä raportissa käsitellään koko alueen vastauksien tuloksia.

Tieliikenneturvallisuus

Haminassa opetustoimi arvioi, ettei satunnaisten koulu-, luokka- ja lapsikohtaisten opetustuokioiden lisäksi kouluissa ole säännöllistä liikenneturvallisuusopetusta. Kotkan opetustoimessa annettiin päivittäin arvio (kyllä, tavoitavuus 100 %), sillä perusteella, että aina lasten kanssa liikuttaessa ja siirryttäessä johonkin toiseen paikkaan kävellessä, lapsille ohjeistetaan turvalliset tienylitystaidot. Vastaavalla perusteella Kotkassa perusteltiin sitä, että lapsille on annettu ohjausta turvallisista käytännöistä polkupyöräilyssä. Haminassa arvioitiin myös polkupyöräilytaitojen opetuksen olevan järjestetty, mutta sisällöstä ei ollut tarkempaa kuvausta.

Etelä-Kymenlaakson poliisin koko aluetta koskevien vastauksien perusteella alueella tehdään säännöllisesti poliisin suorittamia ratsioita, joissa puhalluttamalla tutkitaan, onko kuljettajaa syytä epäillä rattijuopumuksesta. Kattavuudeksi arvioitiin 20 %, koska kohderyhmä on satunnainen. Kattavuuden arvio perustui poliisin puhalluslaitteiden pillien kulutukseen.

Kotkan ja Haminan opetustoimen edustajat arvioivat, että osana eri oppiaineiden opetusta, kuten terveystieto, annetaan valistusta, jolla tähdätään alkoholinvaikutuksen alaisena ajamisen vähentämiseen. Rattiin nukahtamisen riskeistä ei opetustoimen edustajien mukaan ole tällä hetkellä mitään erityistä opetusta tai oppimateriaalia olemassa kouluissa. Joidenkin oppiaineiden tunneilla tai materiaaleissa asia saatetaan mainita tai sitä sivutaan.

Kotkassa ja Haminassa on teknisen toimen arvioiden mukaan tehty toimia liikenteen rauhoittamiseksi: keskikorokkeita, liittymän parantamisia, korotettuja suojateitä, hidastetyssyjä. Erilaisten aloitteiden käsittelyperiaatteet on Kotkassa hyväksytty teknisessä lautakunnassa ja liikenneturvallisuussuunnitelma on tehty vuonna 2002. Vastaavasti kävelyteiden erottamisen muusta tiealueesta katsottiin toteutuvan (kyllä/ei vastaus). Lisäselvennyksessä todettiin: jos erillinen kevyen liikenteen väylä olemassa, niin vähintään reunakivi erottaa sen muusta tiealueesta. Sekä Kotkassa että Haminassa on jonkin verran rakennettu pyöräteitä pyöräilijöiden onnettomuuksien vähentämiseksi.

Etelä-Kymenlaakson alueen poliisin mukaan alueella noudatetaan määräyksiä, jotka kieltävät alkoholin vaikutuksen alaisena ajamisen sekä valvotaan niiden noudattamista (kattavuus 100 %). Poliisi arvioi myös toimeenpannuksi säädökset, joilla rajoitetaan ajoneuvojen nopeutta asuinalueilla ja koulujen lähistöllä. Prosenttiosuutta toimeenpanon kattavuudesta ei vastauksessa ollut merkitty. Etelä-Kymenlaakson alueella poliisi arvioi 100 % toimeenpannuksi määräyksen, joka kieltää alle 16-vuotiailta maastoajoneuvoilla kuten mönkijöillä ajamisen.

Liikenneturvallisuusryhmän mukaan Etelä-Kymenlaakson alueella ei ole erikseen määritelty vastuuviranomaista, jonka tehtävänä olisi alle 18-vuotiaiden liikenneturvallisuuden parantaminen heidän ollessaan jalankulkijana, polkupyöräilijänä tai moottoriajoneuvon matkustajana tai kuljettajana. Alueella ei ole ryhmän mukaan vastaavalle kohderyhmälle myöskään laadittu valtuuston hyväksymää liikenneturvallisuussuunnitelmaa tai muuta suunnitelmaa.

Liikenneturvallisuusryhmän mukaan alueella ei ole yhtenäisiä lasten turvaistuinten lainauskäytäntöjä. Ilmaisia pyöräilykypäriä ei myöskään ole saatavilla alueella minkään tahon kautta. Alueen äitiys- ja lastenneuvolat jakavat ryhmän mukaan tietoa lasten turvaistuinten turvallisuudesta ja tukevat niiden oikeaa käyt-

töä esimerkiksi oikean kiinnityksen tarkistamisesta. Poliisin mukaan alueella on tiedossa ja toimeenpantu hyvin (100 % kattavuus) laissa säädetty turvavöiden ja lasten matkustajana ollessa ikäryhmälleen tarkoitettujen turvalaitteiden käyttövelvoite. Liikenneturvallisuusryhmän mukaan neuvoloissa opastetaan vanhempia suosituksen perusteella, että lasten tulee istua selkä menosuuntaan olevassa turvalaitteessa 3–4 ikävuoteen saakka.

Poliisin mukaan tieliikennelaki (267/1981) velvoittaa Suomessa kaikkia ikäryhmiä käyttämään pyöräilykypärää, mutta sen rikkomista ei ole säädetty rangaistavaksi. Pyöräilijät käyttävät harvakseltaan kypärää. Poliisin arvion mukaan käyttöaste on noin 30 %, vaikka koko väestölle annetaan informaatiota pyöräilykypärän velvoittavasta käytöstä esimerkiksi kouluissa. Etelä-Kymenlaakson alueella on poliisin mukaan toimeenpantu määräys (kattavuus 100 %), jonka mukaan kypärän käyttö on pakollista mopojen ja skoottereiden sekä maastoajoneuvojen ajajille ja matkustajille. Liikenneturvallisuusryhmän mukaan alueella on käytössä seurantajärjestelmä (iLiitu-ohjelma) lasten liikennetapaturmista, jonka avulla voidaan ohjata ennalta ehkäisevää työtä suurimpiin riskiryhmiin. Alueella ei ole liikenneturvallisuusryhmän mukaan viimeisen viiden vuoden aikana järjestetty mediakampanjaa liittyen lasten ja nuorten turvallisuuden edistämiseen jalankulkijana, polkupyöräilijänä tai moottoriajoneuvon matkustajana tai kuljettajana.

Koti- ja vapaa-ajan turvallisuus ja tapaturmien ehkäisy

Kotkan neuvoloissa annetaan kaikille lasten vanhemmille neuvontaa turvavälineiden ja myös lasten putoamista ehkäisevien laitteiden, kuten esimerkiksi ikkunoiden turvamekanismien tai turvaporttien, käytöstä. Neuvolassa pienten lasten sekä isompien 3–5-vuotiaiden lasten vanhemmille annetaan yksilötason neuvontaa kotien turvallisuudesta, kuten vaarallisten kemikaalien säilyttämisestä lasten ulottumattomilla. Ohjausta annetaan myös lasten tapaturmien, kuten putoamiset, kaatumiset, myrkytykset, palovammat ehkäisystä. Kouluterveydenhuollon ohjaus ei ole yhtä suunnitelmallista. Asian käsittely voi liittyä johonkin kouluilla järjestettävään kampanjaan tai vanhempainiltaan. Lapsen saaneille ja tarvittaessa jo lasta odottaville perheille järjestetään Kotkassa kotikäyntejä, joissa kodin turvallisuuskäsitteet, kuten hanaveden turvallinen lämpötila, huomioidaan. Perhetyöntekijä voi käydä kotona tarkastamassa turvallisuustilannetta tarvittaessa jo raskauden aikana.

Koko Etelä-Kymenlaakson alueella on pelastuslaitoksen mukaan mahdollisuus saada paloturvallisuuteen liittyvää koulutusta ja neuvontaa, jonka tavoitteena on sekä lasten että aikuisten tietojen parantaminen (kattavuus 20 %).

Erityisiä kohderyhmiä paloturvallisuusneuvonnassa ovat:

- esikoululaiset: yleiskiinnostus palokuntaan, 112
- peruskoulu 4lk: toiminta onnettomuustilanteissa
- peruskoulu 8lk: NouHätä -kampanja
- hoitolaitokset: henkilökunnan turvallisuuskoulutus
- opetushenkilökunta.

Alueella ei ole ollut lasten ja nuorten putoamisten, myrkytysten tai tukehtumisten ehkäisyä käsittelevää paikallista tai valtakunnallista mediakampanjoita viimeisen viiden vuoden aikana. Palovammojen ehkäisystä tällainen kampanja on pelastusviranomaisten mukaan ollut. Alueella noudatetaan pelastusviranomaisten mukaan muun muassa ilotulistusrakettien myyntiä säätelevää lakia (390/2005), mutta alueella ei ole ollut paikallisia tai valtakunnallisia neuvontakampanjoita liittyen ilotulitusrakettien turvalliseen käyttöön.

Pelastustoimen mukaan Etelä-Kymenlaakson alueella noudatetaan (100 %) valtakunnallisia rakentamismääräyksiä, jotka edellyttävät palovaroittimien asentamista kaikkiin julkisiin rakennuksiin, kuten sairaaloihin, kouluihin ja päiväkoteihin. Varsinaisia riskiryhmille suunnattuja kampanjoita, joissa jaettaisiin ja asennettaisiin palovaroittimia, ei ole ollut. Läheltä-piti -onnettomuustilanteiden jälkeen pelastuslaitos on asentanut kohteena olleeseen paikkaan yhden palovaroittimen, jos vaaratilanne johtui palovaroittimen puuttumisesta. Kotkan ja Haminan teknisen toimen mukaan kunnissa noudatetaan lakisääteisiä rakennusmääräyksiä olemassa oleville ja uusille asunnoille. Oikeampi taho vastaajaksi tähän kysymykseen olisi ollut teknisen toimen mielestä rakennusvalvonnasta vastaavat henkilöt, joiden vastauksia ei ollut kuitenkaan nähtävillä. Kuntien asemakaavassa on yleensä rakennustapaohjeet ja lisäksi valtakunnalliset määräykset asiasta

ovat hyvin kattavat. Kotkan teknisen toimen mukaan em. perusteilla kunnassa on toimeenpantu määräys, joka edellyttää ikkunoihin turvallisuutta parantavia muutoksia, esimerkiksi turvalukko, kaikkiin vähintään yksikerroksisiin rakennuksiin. Haminan vastausta tähän kysymykseen ei ollut käytettävissä.

Kotkan teknisen toimen mukaan kunnassa on toimeenpantu säädökset, joka edellyttävät kaikkiin yksityisiin ja julkisiin rakennuksiin putoamisten ehkäisemiseksi parvekkeiden ja portaiden kaiteiden turvallista suunnittelua ja toteutusta. Rakennustapaohjeet ja valtakunnalliset määräykset ovat myös tästä asiasta hyvin kattavat. Haminan teknisen toimen vastaus tähän kysymykseen oli kielteinen, koska kysymys oli ilmeisesti ymmärretty koskevan paikallisia ohjeita. Kotkan alueella on terveystarkastajan mukaan toimeenpantu leikkikenttien turvallisuuteen liittyvät standardit ja huolehdittu ohjeiden mukaisesta kunnossapidosta. Kysymys leikkikenttien turvallisuudesta kartoitti esimerkiksi seuraavia asioita: leikkikenttien korkeus enintään 1,5 metriä ja telineiden alla on pehmikettä 23–31 cm syvyydeltä putoamisesta aiheutuvien vammojen ehkäisemiseksi.

Lisäksi Kotkassa on terveystarkastajan mukaan toimeenpantu säädös, jossa määritellään turvallisen vesijohtoveden lämpötila kaikissa julkisissa ja yksityisissä rakennuksissa. Muiden kuntien tilanteesta ei ollut vastauksia saatavilla. Pelastuslaitoksen mukaan Etelä-Kymenlaakson alueella on toimeenpantu määräykset (kattavuus 95 %), joissa edellytetään palovaroittimien asentamista uusiin ja olemassa oleviin rakennuksiin. Vastauksen mukaan valtakunnallinen lainsäädäntö vaatii uusiin asuntoihin verkkoon kytketyt palovaroittimet ja vanhoihin vähintään paristotoimit.

Kotkan, Miehikkälä-Vironlahden ja Pyhtään hallinnon edustajien mukaan kyseisissä kunnissa ei ole valtuustojen hyväksymiä tapaturmien ehkäisyn toimintasuunnitelmia tai strategioita. Pelastuslaitoksen mukaan alueella on kuitenkin laadittu valtuuston hyväksymiä toimintasuunnitelmia, joissa on myös tietyt tavoitteet ja aikataulut liittyen lasten ja nuorten koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyyn liittyen putoamisiin, kaatumisiin, myrkytyksiin, tulipaloihin ja palovammoihin sekä tukehtumisiin. Tarkempaa tietoa suunnitelmien sisällöstä ei ollut kirjattuna pelastuslaitoksen vastauksessa. Pyhtään, Kotkan ja Miehikkälä-Vironlahden alueilla ei ole kunnan hallinnon edustajien mukaan tällaisia lapsiin ja nuoriin kohdennettuja toimintasuunnitelmia laadittuna.

Pelastuslaitoksen mukaan Etelä-Kymenlaakson alueella on määritelty taho, joka vastaa lasten ja nuorten koti- ja vapaa-ajan tapaturmien (ml. tulipalot/palovammat) ehkäisyyn liittyvistä asioista. Kotkan hallinnon ja terveystoimen edustajien mukaan Kotkassa lasten ja nuorten putoamisten ja kaatumisten sekä myrkytysten ja tukehtumisten ehkäisystä vastuussa ovat neuvolat ja kouluterveydenhuolto. Pyhtäällä ja Miehikkälä-Virolahti alueella vastuutahoa ei ole hallinnon edustajien mukaan näissä kohdin määritelty. Kotkan terveystoimen mukaan lasten, perheiden ja yhteisöjen tapaturmien ehkäisyn neuvonta sisältyy hoitajien työhön. Esimerkiksi iässä, jolloin vauva alkaa liikkua itsenäisesti sekä 3- ja 5-vuotiaan neuvolakäynneillä käsitellään tapaturma-asioita. Kotkassa ainakin neuvolassa on tiedotettu valtakunnallisen Myrkytystietokeskuksen palveluista ja puhelinnumero on neuvolan ilmoitustaululla (kattavuus 50 %). Terveystoimen mukaan Kotkassa ei ole esimerkiksi päivystyspoliklinikan tietoihin perustuvaa 0-17-vuotiaiden kotitapaturmat sisältävää seurantajärjestelmää, jonka avulla voitaisiin ohjata ennaltaehkäisevää työtä suurimpiin ongelmiin kunnassa.

Liikenneturvallisuusryhmän vastauksen mukaan esimerkiksi turvaistuinten lainauksesta ei ole luotu yhtenäisiä käytänteitä Etelä-Kymenlaakson alueella. Sosiaalitoimen edustajien mukaan kuntien käytännöt lasten turvalaitteiden saatavuudesta erityisesti heikommassa asemassa oleville perheille ovat alueella vaihtelevia. Esimerkiksi turvaistuinten lahjoitus- tai lainausohjelmista ei ole yhtenäisiä käytänteitä. Pyhtäällä on olemassa toimivia käytäntöjä, mutta Haminassa vastaavasti ei. Kotkan alueelta sosiaalitoimen vastaus puuttui.

Vesiturvallisuus

Nuoriso-, liikunta ja vapaa-ajan toimen edustajien mukaan Kotkan, Haminan ja Miehikkälä-Virolahti alueella on järjestetty vesiturvallisuuteen liittyvää opetusta sisältäen uimaopetuksen viittä vuotta vanhemmille lapsille. Miehikkälä-Virolahti alueella järjestetään liikuntatoimen organisoimana kesäisin uimakouluja ilman ikärajaa kaikille halukkaille ja talvella on esikoululaisten ja alakoululaisten uintitunteja. Haminassa pidetään lapsille kunnallisia uimakouluja ja Kotkassa uimaseurat järjestävät uimaopetusta lapsille kesä-

sin ja koulun lukuvuoden aikana uintiopetus sisältyy koulutoimen muuhun opetukseen peruskoulun alaluokilla. Opetustoimen mukaan Haminassa ja Kotkassa vesiturvallisuusopetus on sisällytetty osaksi koulu-kohtaisia opetussuunnitelmia. Kotkassa esimerkiksi kaikki peruskoulun toisluokkalaiset käyvät uimaopetuksessa.

Haminassa, Miehikkälä-Vironlahden alueella ja Kotkassa on huolehdittu riittävästä koululaisten uinnin-opetuspaikkojen saatavuudesta investoimalla uusiin uimahalleihin tai järjestämällä kuljetuksia lähialueen uimahalleihin (kattavuus 50–90 %). Kotkan alueella on terveystarkastajan mukaan toimeenpantu lasten ja nuorten vesiturvallisuutta parantavat julkisten uimahallien turvallisuusstandardit, kuten huomioitu veden syvyys ja altaiden reunat on merkitty vastakkaisilla väreillä kuin altaan vesi.

Opetustoimen mukaan Haminassa ja Kotkassa ei ole saatavilla erityistä valistusta lisäämään pelastusliivien käyttöä. Neuvolan vastauksessa tuotiin esiin, että Kotka on rannikkokaupunki ja monilla perheillä on mökkejä saaristossa. Pelastusliivien käytöstä keskustellaan neuvolassa osana lasten tarkastuskäyntiä (kattavuus 50 %). Neuvoloiden ohjauksessa korostetaan myös lapsen valvonnan tärkeyttä lapsen ollessa veden lähetytyillä. Lapsiperheille voidaan Kotkassa järjestää neuvolasta tarvittaessa kotikäynti, jossa annetaan neuvontaa lasten vanhemmille lasten vesiturvallisuudesta. Pyhtäällä, Miehikkälä-Vironlahdella eikä Kotkassa ole kunnan hallinnon edustajien mukaan järjestetty paikallisia tai valtakunnallisia mediakampanjoita lasten ja nuorten vesiturvallisuudesta viimeisten viiden vuoden aikana. Pelastustoimen vastauksen mukaan keväällä 2013 järjestettiin kuitenkin Viisaasti vesillä -kampanja Kotkassa.

Haminassa ja Kotkassa on huolehdittu teknisen toimen mukaan asianmukaisesti siitä, että vesialueet, kuten joet, on mahdollisuus ylittää turvallisesti siltoja pitkin. Kotkassa kunnan julkiset uimapaikat on terveystarkastajan arvion mukaan selkeästi merkitty ja vaarat on poistettu. Viemärit ja kaivot on teknisen toimen mukaan suojattu vahvoilla kansilla tai ristikoilla sekä Haminassa että Kotkassa. Joskus avo-ojat toimivat hulevesiviemäreinä ja niitä ei ole vastaavalla tavalla suojattu, mutta tämä käytäntö on kuitenkin vähenemässä. Kotkassa kunnan vesialueilla ei ole terveystarkastajan mukaan kattavasti selkeitä kuvallisia varoitusmerkkejä veden läheisyydessä. Merkinnät puuttuvat toistaiseksi muutamista julkisessa käytössä olevista satama-alueista. Kotkassa on terveystarkastajan mukaan käytössä julkisten virkistyskäytössä olevien vesialueiden riskinarviointikäytäntö, joka sisältää pätevän tarkastajan suorittaman riskinarvioinnin. Riskinarviointi on tehty kaikilla kunnan yleisillä ja pienillä yleisillä uimarannoilla.

Terveystarkastajan mukaan Kotkassa on toimeenpantu ohjeistus, joka määrittää hengenpelastajien vähimmäismäärän sekä uimahalleissa että rannoilla. Uimarantojen riskinarviointiin perustuen uimarannoille ei ole ollut tarpeen sijoittaa hengenpelastajia, mutta uimahalleissa on aina hengenpelastajat paikalla hallin ollessa auki yleisölle. Liikunta, vapaa-aika ja nuorisotoimen edustajien mukaan Haminassa ja Kotkassa on riittävästi koulutettuja ja hyvin varustettuja hengenpelastajia ja uinninvalvojia. Kotkassa uimaopettajat ja valvojat käyvät läpi lyhyen perehdytysjakson (EA1) ja heidän täytyy myös läpäistä vuosittain pelastusuintikoe. Haminassa uudessa valmistuvassa uimahallissa uinninvalvonta on hoidettu lain vaatimalla tavalla. Miehikkälä-Virolahti alueen hankaluutena on oman uimahallin puutteen lisäksi se, että ammattitaitoisia uimakoulujen ohjaajia on vaikea saada pienelle paikkakunnalle. Kotkassa vanhemmille ja huoltajille on tarjottu ajoittain mahdollisuutta osallistua lasten ensiapukoulutukseen sisältäen painelupuhallus elvytys -koulutuksen. Koulutus on osa neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon työtä ja toteutetaan muutaman vuoden välein. Aihekokonaisuuden koulutusten järjestämistä on välillä jouduttu siirtämään pidemmille väleille muiden velvoitteiden takia.

Poliisin mukaan alueella noudatetaan velvoitetta pelastusliivien käytöstä vesillä. Ongelmallista kuitenkin on se, että vaikka pelastusliivit ovat moottoriveneissä pakollisia mukana olevia varusteita, niiden käyttö ei ole kuitenkaan pakollista. Tärkeäksi katsottiin saada voimaan laki, joka velvoittaa käyttämään liivejä vesillä liikuttaessa. Haminan vapaa-aika-, liikunta- ja nuorisotoimen arvion mukaan asianmukaisia ohjeistuksia vesiturvallisuudesta on annettu erilaisille organisoitujen vapaa-ajan toimintojen järjestäjille, esimerkiksi vähittäismäärä tarvittavaa valvontaa, koulutusta tai turvallisuuslaitteita. Miehikkälä-Virolahti alueella arvioitiin tilanne päivävästaiseksi ja Kotkan vastaus tähän kysymykseen puuttui. Pelastuslaitoksen mukaan Etelä-Kymenlaakson alueella ei ole laadittu strategiaa lasten ja nuorten vesiturvallisuudesta tai erikseen määritelty tahoja, joka on vastuussa lasten ja nuorten vesiturvallisuudesta. Terveystoimen mukaan Kotkassa ei ole päivystyspoliklinikan tietoihin tai hengenpelastajien raportointiin perustuvaa seurantarjestelmää,

jonka avulla olisi mahdollista ohjata vesiturvallisuustyötä niihin ryhmiin tai tapaturmiin, joiden riski on suurin.

Lapsiin kohdistuva väkivalta ja kaltoinkohtelu

Opetustoimen arvion mukaan Haminan ja Kotkan kouluissa on käytössä toimintamalleja, joiden tavoitteena on väkivallan ennaltaehkäisy perustuen sosiaalisten taitojen ja valmiuksien vahvistamiseen. Haminassa esimerkkinä mainittiin Vekara-vertaissovittelu ja KiVa-koulu -malli.

Kotkan alueen toimintamalleja väkivallan ehkäisyssä ovat:

- Kiva koulu -käytäntö
- xOn toimintapäivät 6-7 luokkalaisille nuorisotoimen kanssa
- teematunnit
- koulujen turvallisuussuunnitelmat
- luokanvalvojan ja ryhmänohjaajan tunnit.

Pyhtään sosiaalitoimi arvioi kiusaamista ehkäisevänä mediakampanjana kunnassa käytössä olevan Kiva-koulu mallin mukaisen toiminnan. Haminan sosiaalitoimi vastasi kielteisesti mediakampanjan olemassa-oloon kiusaamisen ehkäisyssä, vaikka KiVa-koulu -malli on kunnassa käytössä. Kotkan sosiaalitoimesta vastausta koulukiusaamisen ehkäisyn mediakampanjaan ei ollut käytettävissä. Haminan ja Kotkan opetustoimen mukaan koulujen opetussuunnitelmiin on kirjattu elämänhallinnan opetusta, joka sisältönä ovat selviytymistaidot, vuorovaikutustaidot, päämäärän asettaminen, vihanhallinta ja neuvottelutaidot. Kotkan vastauksessa oli mainittu lisäksi, että termiä vihanhallinta ei ole erikseen opetussuunnitelmissa mainittu.

Haminan opetustoimi arvioi kiusaamisen vastaisten toimintaohjelmien perusteella, että kunnassa on käytössä tällöin myös toimintamalleja, joiden tavoitteena on mielenterveyden edistäminen ja itsemurhien ehkäisy. Kotkan vastauksessa arvioitiin, että varsinaista toimintamallia itsemurhien ehkäisyyn ei ole käytössä. Edellä mainitut useat väkivallan ehkäisyn toimintamallit tukevat mielenterveyttä ja niiden lisäksi uutena toimintana kouluissa Kotkassa on olleet nk. koulupsyykkarit. Kotkan terveystoimen arvion mukaan kunnassa ei ole ollut paikallista tai valtakunnallista mediakampanjaa viimeisten viiden vuoden aikana, jonka tavoitteena on ollut tietoisuuden lisääminen itsemurhasta, itsensä vahingoittamisesta ja niiden ehkäisystä.

Haminassa nuoriso-, liikunta ja vapaa-ajan toimen mukaan on alakoululaisille suunnattuja aikuisten ohjaamia koulupäivän jälkeen olevia vapaa-ajan kerhoja, kuten iltapäiväkerhot. Miehikkälä-Vironlahden alueen vastauksessa mainittiin koko peruskouluiän kattavat iltapäiväkerhot opettajien, koulunkäyntiavustajien ja yhdistysten vetäminä. Kerhojen teemoina ovat muun muassa liikunta, musiikki, käsityöt ja kotitalous. Kotkassa ei ole järjestettynä kaikille peruskoululaisille suunnattua iltapäivätoimintaa. Nuoriso-, liikunta ja vapaa-ajan toimen mukaan Kotkassa, Haminassa ja Miehikkälä-Vironlahden alueella on kouluikäisille lapsille suunnattuja koulujen opetusohjelman ulkopuolisia harrastuksia, kuten urheilua ja vapaa-ajan toimintaa, musiikinopetusta tai draamatunteja (kattavuus 10–50 %).

Opetustoimen arvion mukaan Haminassa ja Kotkassa jaetaan kouluissa tietoa huumeiden väärinkäytöstä esimerkiksi terveystiedon tunneilla. Kotkan terveystoimen mukaan tietoa huumeiden väärinkäytön vaikutuksista ja seurauksista jaetaan koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa, perusterveydenhuollossa, A-klinikalla ja kouluilla.

Kotkan terveystoimen mukaan neuvoloissa ja päivähoidon yksiköissä tuetaan alle kouluikäisen lapsen kasvua ja kehitystä. Syy neuvolatarkastuksista poisjäämisestä selvitetään kaikkien tapausten kohdalla. Neuvola ja päivähoido tekevät erityisesti yhteistyötä 4-vuotistarkastusten ja kouluun siirtymisen nivelvaiheen kohdalla. Kotkassa neuvoloissa vanhemmille annetaan neuvontaa liittyen vauvan hoitoon, kehitykseen ja käsittelyyn, samalla kerrotaan myös vauvan ravistelun vaaroista. Neuvolatyössä Kotkassa noudatetaan toiminnasta annettuja lakeja ja asetuksia ja työssä käytetään apuna erilaisia lomakkeita asioiden selvittelyyn (esim. voimavaralomake, väkivaltakysely, Audit-lomake). Neuvolasta tehdään kotikäyntejä tarvittaessa niille perheille, joissa on lapsiin kohdistuvan väkivallan riski. Jokaisessa neuvolassa on Kotkassa yksi perhetyöntekijä tai perheohjaaja ja kotikäynti on yksi neuvolan työmenetelmä. Kotikäyntiä tarjotaan vaihtoehtona erityisesti silloin, kun työntekijä huolestuu perheen tilanteesta.

Vanhempien keskinäistä verkostoitumista tuetaan Kotkassa neuvolassa, kouluterveydenhuollossa ja muissa lapsiperhepalveluissa vertais- tai muiden ryhmien avulla, joita ovat perhevalmennusryhmät, perhetyön vanhemmuusryhmät, perheneuvolan kohdennetut ryhmät, puhe- ja toimintaterapiayksikön ryhmät ja kouluissa toimivat ryhmät. Sosiaalitoimen mukaan toimintamalleja jengiytymisen ehkäisemiseksi ei ole käytössä Pyhtäällä tai Haminassa. Kotkassa sosiaalitoimen vastaus oli myönteinen perustuen nuorisotyön, sosiaalihuollossa toimivan nuorisoryhmän sekä etsivän nuorisotyön toimintaan, vaikka erityistä toimintamallia ei ole Kotkassakaan luotuna.

Pyhtäällä sosiaalitoimen vastauksen mukaan on tarjolla esimerkiksi kohdennettujen palveluhankintojen avulla palveluita aikuisille, joita on hyväksikäytetty tai pahoinpidelty lapsena. Haminassa ja Kotkassa kunnassa on tarjolla normaalit mielenterveyspalvelut, mutta ei erityisiä kohdennettuja palveluja kyseiselle kohderyhmälle. Kotkassa on tarjolla perheille lasten kaltoinkohtelua ennaltaehkäisevää erityisen tuen palveluita, joiden tarkoituksena on pitää perhe mahdollisuuksien mukaan yhdessä. Esimerkkeinä mainittiin nuorisoryhmän intensiiviperhetyö, Ensi- ja turvakotiyhdistyksen Alvari-perhetyö, Aittistuvan toiminta avohuollon tukena ja Perheväkivallan ehkäisyhanke. Pyhtäällä ei ole käytössä erityistä mallia, mutta kunta on mukana Ensi- ja turvakotien liiton Väkitäisäisen toiminnan vähentämisen -hankkeessa. Haminan sosiaalitoimen vastaus tähän kysymykseen puuttui.

Poliisin mukaan Etelä-Kymenlaakson alueella ei ole nimettyä tahoa, joka olisi vastuussa alueella väkivallan ehkäisytyön koordinoimisesta. Kotkan terveystoimen arvion mukaan kunnassa on väkivallan ehkäisyyn liittyvä strategia, esimerkiksi KiVa-koulu- toimintatapa, joka kohdistuu erityisesti lasten ja nuorten välisen väkivallan kuten kiusaamisen ehkäisyyn. Haminan ja Kotkan opetustoimen mukaan kuntien kouluissa on oppilashuoltoryhmä tai vastaava, jonka yhtenä tehtävänä on puuttua perheissä ja kouluissa tapahtuvaan väkivaltaan ja kiusaamiseen. Haminan ja Kotkan opetustoimen mukaan kunnissa on ohjeita ja toimintatapoja, joiden tarkoituksena on taata turvallisuus, kuten kiusaamisen ehkäisy koulumatkoilla. Esimerkkinä Haminassa mainittiin koulukuljetusoppaan ohjeistus asiasta. Turvallisuuden takaaminen koulumatkoilla koettiin vastauksessa kuitenkin hyvin haasteelliseksi tai jopa mahdottomaksi tehtäväksi. Kotkan vastauksessa mainittiin KiVa-koulu -mallin käyttö kunnassa.

Haminan ja Kotkan teknisen toimen mukaan molemmissa kunnissa hyödynnetään yhdyskunta- ja kaupunkisuunnittelua väkivallan ja rikollisuuden ehkäisemisessä. Esimerkkinä Kotkassa mainittiin ulkovalaistus kaikilla yleisillä alueilla kuten kaduilla ja toreilla. Poliisin mukaan Etelä-Kymenlaakson alueella on käytössä aseiden omistusta kontrolloivia toimintatapoja. Kuolinpesät voivat esimerkiksi luovuttaa aseita pois melko pitkänkin ajan kuluttua joutumatta vastuuseen laiminlyönneistä. Poliisi seuraa ampuma-aseiden haltijoiden tekemiä rikoksia ja peruuttaa herkästi luvat, jos rikkeitä esiintyy.

Vanhempien jaksamisen tueksi suunnattua edullista lastenhoitoa on saatavilla sosiaalitoimen mukaan Pyhtäällä, Haminassa ja Kotkassa. Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) lastenhoitopalvelua on mahdollista käyttää Pyhtäällä ja Kotkassa alle kouluikäisten lasten hoidossa. Haminassa lapsiperheiden kotipalvelu on käynnistynyt kokeiluna äskettäin. Pyhtäällä, Haminassa ja Kotkassa noudatetaan sosiaalitoimen mukaan säädöksiä, joka kieltävät lapsen ruumiillisen kurituksen kotona ja koulussa. Kotkassa ja Haminassa on tehty ja käytössä lapsen kaltoinkohtelun tunnistamiseen ja ehkäisyyn liittyvä toimintatapa. Kotkassa asia on terveystoimen mukaan osana neuvolan toimintaa. Haminan sosiaalitoimen mukaan varhaiseen puuttumiseen on kunnassa koulutettu koko päivähoidon henkilökunta Ota ajoissa väkivalta puheeksi -hankkeessa. Pyhtäällä sosiaalitoimen arvion perusteella mitään standardoitua omaa toimintatapaa ei ole luotu, kunnassa noudatetaan asiasta annettuja yleisiä ohjeita ja suosituksia.

Kunnan hallintoviranomaisten mukaan Pyhtäällä, Kotkassa ja Miehikkälä-Vironlahden alueella on nimettynä taho, johon voi olla yhteydessä lapsiin kohdistuvaan väkivaltaan liittyvissä asioissa. Pyhtäällä tätä tahoa ei vastauksessa tarkemmin määritelty. Miehikkälä-Virolahti alueen vastauksessa mainitaan yhteydenottotahoina terveyskeskuksen vastaanotto, lastenneuvola ja sosiaalitoimisto, joilla on säännölliset yhteispalaverit erilaisten ongelmien hoitamiseksi. Kotkan vastauksessa viitataan moniammatilliseen palvelukarttaan kunnan nettisivuilla. Hallinnon edustajan mukaan Kotkassa käytetään yhteisölähtöistä työtappaa ratkaistaessa yhteisön ongelmia. Pyhtäällä ja Miehikkälä-Virolahti alueella vastaukset yhteisölähtöistä työtappaa kartoittavaan kysymykseen olivat kielteisiä.

Esimerkkejä Kotkassa toimivista poikkisektoraalisista toimintatavoista ja työryhmistä:

- nuorisoryhmän intensiiviperhetyö
- yhteistyö Alvari-perhetyön kanssa
- lähi- ja parisuhdeväkivallan ehkäisytyöryhmä
- yhteistyö järjestöjen ja seurakunnan kanssa
- nuorten ohjaus- ja palveluverkoston työryhmä
- Aikalisä ja Kunnossa kassulle -työryhmät
- mielenterveys- ja päihdestrategian mukainen työryhmä
- turvallisuustyöryhmä.

Kotkassa ja Pyhtäällä on kunnan hallinnon edustajan mukaan käytössä valtuuston hyväksymä strategia, joka pitää sisällään lasten itseaiheutettujen vammojen sekä väkivallan ehkäisyn. Kotkassa esimerkkinä mainittiin lähi- ja parisuhdeväkivallan ennaltaehkäisyn strategia ja mielenterveys- ja päihdestrategia. Miehikkälä-Virolahti alueella tällaista strategiaa ei ole laadittuna. Kotkan terveydenhuollon edustajan mukaan kunnassa ei ole luotu itse-aiheutettujen vammojen ehkäisyyn liittyvää toimintatapaa. Kotkassa jaetaan ope-
tustoimen mukaan tietoa lapsiasiainvaltuutetun palveluista, vastauksessa viitattiin lastenparlamentin toimintaan. Haminassa lapsiasiainvaltuutetun toiminnasta ei ole tiedotusta.

Haminassa ja Pyhtäällä toimii sosiaalitoimen mukaan kunnan sisällä lastensuojelujärjestelmä kuten useita moniammatillisia yhteistyöryhmiä, joka takaa eri toimijoiden välisen yhteistyön ja koordinaation menettelytavoissa sekä tiedonkeruussa. Pyhtäällä perusopetuksella, nuorisotoimella ja sosiaali- ja terveys-
toimella on sovittu yhteiset prosessit ryhmiteltynä ongelmittain. Kotkassa kysymyksen sisältö oli jäänyt epäselväksi ja vastaus oli puutteellinen.

Pyhtäällä on sosiaalitoimen mukaan tarjolla palveluita ruumiillisen kurituksen uhreille. Tämä tarkoittaa käytännössä ostopalveluina Ensi- ja turvakotien liitolta ja psykologian tietotaidolta sekä muilta palveluntuottajilta saatavia palveluita. Haminan vastaus oli kielteinen ja Kotkassa tarjolla on normaalit mielenterveyspalvelut, mutta ei erityispalveluita. Haminassa on sosiaalitoimen mukaan käytössä menettelytapa, jonka mukaan jokaisen pahoinpitelyn uhrin tulee saada tukea ja hoitoa. Haminassa on ollut Ota väkivalta puheeksi -hanke, jonka toiminta on nyt vakinaistettu, lisäksi kunnassa hyödynnetään myös yhteistoiminnassa seudullisia palveluja. Kotkassa ja Pyhtäällä vastaukset kysymykseen olivat kieltäviä. Kotkassa lisäselvennyksenä mainittiin Rikosuhripäivystys, joka on kaikkien uhrien käytettävissä.

Kotkan terveystoimen mukaan kunnassa jaetaan tietoa julkisesti rahoitetuista paikallisista tai valtakunnallisista lasten auttavista puhelimista. Kotkassa ei ole terveystoimen mukaan järjestetty erillisiä palveluita lapsille, jotka ovat joutuneet näkemään väkivaltaa, vaan apua on saatavilla normaalien terveyspalvelujen kautta. Poliisin mukaan Etelä-Kymenlaakson alueella on laadittu ohjeistus, jolla tuetaan väkivallan ja kaltoinkohtelun uhriksi joutuneita lapsia ja varmistetaan heidän pääsynsä oikeuteen. Ohjeistus sisältää esimerkiksi lapsiystävälliset kuulustelu-, haastattelu- ja oikeudenkäyntikäytännöt. Lapsiin kohdistuneiden rikosten tunnistamiseksi suunnattua ohjeistusta, koulutusta ja käytäntöjä on myös parannettu.

Kotkan terveystoimen mukaan kunnassa noudatetaan säädöksiä, jonka mukaan terveydenhuollon ammattilaisten kuuluu raportoida tapauksista, joissa on syytä epäillä lasten kaltoinkohtelua tai hoidon laiminlyöntiä. Kotkassa perusterveydenhuollossa ei ole laadittu radiologeille suunnattuja ohjeistuksia lapsen hyväksikäytön diagnosointiin, koska radiologit työskentelevät erikoissairaanhoidon alaisuudessa. Pyhtäällä, Haminassa ja Kotkassa tai koko alueella ei ole sosiaalitoimen, Kotkan terveystoimen ja poliisin arvion mukaan monialaisia lasten kuolemia tai läheltä-piti-kuolemia arvioivia ryhmiä, joihin kuuluu lastensuojelun, poliisin, lääkäreiden ja kuolinsyytutkijoiden edustajia. Pyhtäällä on sosiaalitoimessa lastensuojelusta vastaava sosiaalityöntekijä, jonka tehtävänä on tutkia ja raportoida epäillyt lasten hyväksikäyttötapaukset. Kotkassa ja Haminassa vastaukset olivat kielteisiä, mutta Kotkan vastauksessa lisätietona mainittiin lain mukaisin kriteerein tuleva normaali lastensuojelun asiakkuus ja poliisin tutkinta asiasta.

Poliisin mukaan alueella ei ole poliisiyksikköjä tai järjestetä pakollista koulutusta poliiseille, jotka kohtaavat väkivallan uhriksi joutuneita lapsia. Vastauksessa esitettiin, että jatkossa poliisiopiskelijoilla olisi pakollisia työharjoittelujaksoja esimerkiksi turvakodeissa. Poliisit oppisivat paremmin tunnistamaan perhe-

väkivaltaa sekä kohtaamaan lapsiuhreja. Alueella noudatetaan menettelytapaa, jolla suojellaan hyväksikäytettyjen lasten henkilöllisyyttä.

Kotkan terveystoimen mukaan kunnan terveyskeskuksissa tai sairaaloissa ei työskentele lastensuojelun edustajaa. Kotkan terveydenhuollon yksiköissä ei ole käytössä päivystyspoliklinikoiden henkilökunnalle tarkastuslistoja, jotka helpottavat tunnistamaan mahdollisen kaltoinkohtelun uhreja. Kotkassa järjestetään lääketieteellistä koulutusta lääkäreille ja sairaanhoitajille hyväksikäytön, laiminlyönnin ja kaltoinkohtelun merkkien tunnistamisesta, mutta koulutus ei ole säännöllistä. Pyhtäällä, Kotkassa ja Haminassa ei ole ollut sosiaalitoimen mukaan alueellista tai valtakunnallista mediakampanjaa viimeisten viiden vuoden aikana, jonka tavoitteena olisi ollut lasten hyväksikäyttö- ja laiminlyöntitapausten paljastumisen lisääminen.

Kotkan terveystoimen mukaan kunnassa ei ole kerätty tietoa, jonka avulla voisi tehdä arvion lasten ja nuorten kaltoinkohtelusta, itsensä vahingoittamisten tai itsemurhien yleisyydestä. Poliisin mukaan Etelä-Kymenlaakson alueella ei ole sovittu yhteisesti siitä, miten itsemurhista tulisi raportoida mediassa. Kotkan, Pyhtään ja Haminan kuntien sosiaalitoimen mukaan kunnissa ei ole ollut alueellista tai valtakunnallista mediakampanjaa viimeisten viiden vuoden aikana, jonka kohteena on ollut tiedon lisääminen lasten kaltoinkohtelusta sekä sen ehkäisystä. Kotkan alueella ei terveystoimen arvion mukaan ole luotu lasten seksuaalista hyväksikäyttöä esimerkiksi ruumiillisen koskemattomuuden opetuksen avulla ehkäiseviä toimintaohjelmia.

Yhteenveto tuloksista

Tieliikenneturvallisuutta edistetään alueella noudattamalla ja seuraamalla alkoholin vaikutuksen alaisena ajamisen kieltäviä määräyksiä, rajoittamalla ajoneuvojen nopeutta asuinalueilla ja koulujen lähistöllä sekä valvomalla alle 16-vuotiaiden maasto-ajoneuvoilla ajamisen kieltävien säästöjen noudattamista. Kotkassa ja Haminassa on rakennettu korotettuja suojateitä ja hidastetöyssyjä sekä pyöräteitä. Turvallisia tienylitystaitoja ja polkupyörällä ajoa opetetaan lapsille osana koulun opetusta Haminassa ja Kotkassa. Kouluissa annetaan myös valistusta alkoholinvaikutuksen alaisena ajamisen haitallisuudesta. Etelä-Kymenlaakson alueella tehdään säännöllisesti puhallusratsioita.

Alueella noudatetaan ja valvotaan hyvin laissa säädettyä turvavöiden ja lasten turvalaitteiden käyttövelvoitetta sekä kypärän käytön pakollisuutta mopojen, skoottereiden ja maastoajoneuvojen ajajille ja matkustajille. Äitiys- ja lastenneuvolat jakavat tietoa lasten turvaistuimista ja tukevat niiden oikeaa käyttöä. Alueella on käytössä seurantajärjestelmä lasten liikennetapaturmista, kuten ILiitu-ohjelma, jonka avulla voidaan ohjata ennaltaehkäisevää työtä suurimpiin riskiryhmiin.

Lasten liikenneturvallisuuteen liittyviä haasteita:

- alle 18-vuotiaiden liikenneturvallisuuden parantamisesta vastaava viranomainen puuttuu
- valtuustojen hyväksymä kunnallinen tai alueellinen liikenneturvallisuussuunnitelma tai alaikäisiä koskeva turvallisuussuunnitelma puuttuu
- yhtenäiset lasten turvaistuinten lainauskäytännöt puuttuvat toistaiseksi alueelta ja ilmaisia pyöräilykypäriä ei ole saatavilla
- lähivuosina alueella ei ole järjestetty mediakampanjaa liittyen lasten ja nuorten turvallisuuden edistämiseen tieliikenteessä.

Koti- ja vapaa-ajan turvallisuus huomioidaan Kotkan neuvoloissa opastamalla lasten vanhempia turvavälineiden käytössä, kodin turvallisuudesta ja lasten tapaturmien ehkäisystä. Lapsen vanhemmille ja lasta odottaville perheille tarjotaan Kotkassa kodin turvallisuuskäyntejä huomioivia kotikäyntejä ja tarvittaessa perhetyöntekijä voi käydä tarkastamassa kodin turvallisuustilannetta jo raskauden aikana. Kotkassa lasten ja nuorten putoamisen ja kaatumisten sekä myrkytysten ja tukehtumisten ehkäisystä vastuussa ovat neuvolat, kouluterveydenhuolto ja terveyskeskuksen vastaanoton henkilökunta.

Kotkan ja Haminan alueella noudatetaan turvallisuutta parantavia valtakunnallisia rakennusmääräyksiä asunnoille. Kotkassa huolehditaan myös leikkikenttien turvallisuuteen liittyvien määräysten noudattamisesta ja ohjeiden mukaisesta kunnossapidosta. Etelä-Kymenlaakson alueen kunnissa on lasten ja aikuisten mahdollisuus saada paloturvallisuuteen liittyvää koulutusta ja neuvontaa. Kaikkiin julkisiin rakennuksiin kuten sairaaloihin, kouluihin ja päiväkodeihin on asennettu palovaroittimet. Palovaroittimiin liittyviä riskiryhmille suunnattuja kampanjoita ei ole ollut, mutta läheltä-piti -onnettomuustilanteiden jälkeen pelastuslaitos on asentanut kohteena olleeseen paikkaan tarvittaessa yhden palovaroittimen. Ilotulistusrakettien myyntiä sääntelevä määräys on toimeenpantu alueella hyvin.

Haasteita koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyssä:

- Alueella ei ole ollut muiden tapaturmien kuin palovammojen ehkäisyyn liittyvää mediakampanjaa eikä myöskään ole ollut neuvontakampanjaa liittyen ilotulistusrakettien turvalliseen käyttöön.
- Kotkassa, Miehikkälä-Vironlahden alueella ja Pyhtäällä ei ole valtuustojen hyväksymiä yleisiä tai erityisesti lapsiin ja nuoriin kohdistuvia tapaturmien ehkäisyn toimintasuunnitelmia tai strategioita.
- Kotkassa ei ole seurantajärjestelmää, johon sisältyisi 0-17-vuotiaiden kotitapaturmat ja jonka avulla voitaisiin ohjata ennaltaehkäisevää työtä suurimpiin ongelmiin kunnassa.

Vesiturvallisuutta edistetään Kotkan, Haminan ja Miehikkälä-Virolahti alueella järjestämällä uimaopetusta ja muuta vesiturvallisuuteen liittyvää opetusta yli viisivuotiaille lapsille. Riittävästä koululaisten uinninope-

tuspaikkojen saatavuudesta on huolehdittu hyvin. Kotkan alueella on toimeenpantu julkisten uimahallien turvallisuusstandardit. Kunnan julkiset uima- ja kyläpaikat on Kotkassa selkeästi merkitty ja vaarat on poistettu. Kotkassa on käytössä julkisten virkistyskäytössä olevien vesialueiden riskinarviointikäytäntö ja arviointi on tehty kaikilla kunnan yleisillä ja pienillä yleisillä uimarannoilla. Haminassa ja Kotkassa on huolehdittu vesialueet voidaan ylittää turvallisesti ja viemärit ja kaivot on suojattu vahvoilla kansilla tai ristikoilla.

Kotkassa uimahalleissa työskentelee hengenpelastaja, mutta riskinarvioinnin perusteella uimarannoilla ei ole tarpeen olla hengenpelastajia. Haminassa ja Kotkassa on riittävästi koulutettuja hengenpelastajia tai uinninvalvojia. Kotkassa lasten huoltajille on tarjottu ajoittain mahdollisuutta osallistua lasten ensiapukoulutukseen osana neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon työtä. Tarvittaessa neuvolasta voidaan tehdä kotikäynti, jossa annetaan neuvontaa lasten vanhemmille lasten vesiturvallisuudesta. Pelastustoimen mukaan keväällä 2013 Kotkassa järjestettiin Viisaasti vesillä -kampanja.

Etelä-Kymenlaakson alueella on toimeenpantu määräykset pelastusliivien käytöstä vesillä. Kotkassa pelastusliivien käytöstä ja valvonnan tärkeydestä lapsen ollessa veden lähetyksillä keskustellaan usein neuvolassa osana lasten tarkastuskäyntiä. Haminassa asianmukaisia ohjeistuksia vesiturvallisuudesta on annettu erilaisille organisoitujen vapaa-ajan toimintojen järjestäjille.

Haasteita lasten ja nuorten vesiturvallisuuden edistämiseksi:

- alueelta puuttuu lasten ja nuorten vesiturvallisuuden strategia ja nimetty vastuutaho
- Kotkassa puuttuu ennaltaehkäisevää työtä riskiryhmiin ohjaava vesiturvallisuuteen liittyvä seurantajärjestelmä
- Kotkassa kunnan vesialueilla ei ole kattavasti selkeitä kuvallisia varoitusmerkkejä veden läheisyydessä.
- Miehikkälä-Virolahti alueella ohjeistukset vesiturvallisuudesta puuttuvat erilaisille organisoitujen vapaa-ajan toimintojen järjestäjille.

Lapsiin kohdistuvaan väkivaltaan ja kaltoinkohteluun ehkäistään Kotkan neuvoloissa ja päivähoiton yksiköissä tukemalla alle kouluikäisen lapsen kasvua ja kehitystä. Neuvolatarkastuksista poisjäämisen syy selvitetään. Neuvoloissa vanhemmille annetaan ohjausta vauvan hoidosta ja käsittelystä sekä kerrotaan myös vauvan ravistelun vaaroista. Työssä noudatetaan toiminnasta annettuja lakeja ja asetuksia ja työssä käytetään apuna erilaisia lomakkeita. Neuvolasta tehdään kotikäyntejä tarvittaessa perheisiin, joissa on mahdollisesti lapsiin kohdistuvan väkivallan riski. Vanhempien keskinäistä verkostoitumista tuetaan lapsiperhepalveluissa vertais- tai muiden ryhmien avulla.

Vanhempien jaksamista tukevaa edullista lastenhoitoa on saatavilla Pyhtäällä, Haminassa ja Kotkassa. Näissä kunnissa noudatetaan myös määräyksiä, joka kieltää lapsen ruumiillisen kurituksen kotona ja koulussa. Kotkassa ja Haminassa on käytössä lapsen kaltoinkohtelun tunnistamiseen ja ehkäisyyn liittyvä toimintatapa osana neuvolatoimintaa sekä päivähoiton henkilökunnalle annetun koulutuksen kautta. Pyhtäällä noudatetaan yleisiä ohjeita ja suosituksia ilman erityistä toimintatapaa. Haminassa ja Pyhtäällä toimii kunnan sisällä eri toimijoiden välisen yhteistyön ja koordinaation menettelytavoissa sekä tiedonkeruussa takaa-va lastensuojelujärjestelmä.

Kotkassa on tarjolla perheille kaltoinkohtelun ennaltaehkäisyyn tarkoitettuja erityisen tuen palveluita. Pyhtään kunta on mukana Ensi- ja turvakotien liiton Väkivaltaisen toiminnan vähentämisen -hankkeessa. Pyhtäällä on kohdennettujen palveluhankintojen avulla palveluita ruumiillisen kurituksen uhreille ja lapsena hyväksikäytetyille tai pahoinpidellyille aikuisille. Haminassa ja Kotkassa apua saa normaaliin terveys- ja sosiaalipalvelujen kautta. Haminan käytänteissä huomioidaan jokaisen pahoinpitelyn uhrin tarve saada tukea ja hoitoa. Kotkassa mainittiin kaikkien uhrien käytössä oleva Rikosuhripäivystys. Tietoa julkisesti rahoitetuista lasten auttavista puhelimesta jaetaan Kotkassa esimerkiksi neuvolan kautta. Väkivaltaa näkemään joutuneille lapsille on apua saatavilla Kotkassa normaaliin terveyspalvelujen kautta.

Haminassa on kerhoja alakoululaisille koulupäivän jälkeen ja Miehikkälä-Vironlahden alueella on peruskouluiän kattavat iltapäiväkerhot. Näissä kunnissa ja lisäksi Kotkassa on kouluikäisille lapsille suunnattuja koulujen opetusohjelman ulkopuolisia harrastuksia, kuten urheilua, musiikkia ja muuta vapaa-ajan toimintaa.

Haminassa ja Kotkassa kouluissa on oppilashuoltoryhmä tai vastaava, jonka yhtenä tehtävänä on puuttua perheissä ja kouluissa tapahtuvaan väkivaltaan. Näissä kunnissa on myös turvallisuuden takaamisesta koulumatkalla sisältäviä ohjeistuksia. Haminassa ja Kotkassa kouluissa jaetaan tietoa huumeiden väärinkäytöstä. Kotkassa tietoa jaetaan lisäksi koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa, perusterveydenhuollossa ja A-klinikalla. Kotkassa jaetaan kouluissa tietoa lapsiasiainvaltuutetun palveluista ja Haminassa ja Kotkassa koulujen opetussuunnitelmiin on kirjattu ns. elämänhallinnan opetus. Nuorisotyön, sosiaalihuollossa toimivan nuorisoryhmän sekä etsivän nuorisotyön toimintaa on Kotkassa järjestetty.

Alueella on laadittu poliiseille ohjeistus, jolla tuetaan väkivallan tai kaltoinkohtelun uhriksi joutuneita lapsia ja varmistetaan heidän pääsynsä oikeuteen. Alueella on myös käytössä säädösten mukainen menetelytapa hyväksikäytettyjen lasten henkilöllisyyden suojaamisesta. Kunnissa on käytössä aseiden omistusta kontrolloivia toimintatapoja. Poliisi seuraa ampuma-aseiden haltijoiden tekemiä rikoksia ja peruuttaa herkästi rikkeiden esiintyessä luvat. Haminan ja Kotkassa hyödynnetään yhdyskunta- ja kaupunkisuunnittelua väkivallan ja rikollisuuden ehkäisemisessä.

Kotkassa on toimeenpantu lastensuojelulain (417/2007) velvoittama määräys terveydenhuollon ammattilaisten velvollisuudesta raportoida tapauksista, joissa on syytä epäillä lasten kaltoinkohtelua tai hoidon laiminlyöntiä. Pyhtäällä on sosiaalitoimessa nimetty lastensuojelusta vastaavia epäillyistä lasten hyväksikäyttötapausten tutkinnasta ja raportoinnista vastaavia henkilöitä. Kotkassa ja Haminassa käytössä on lain mukaisin kriteerein tuleva normaali lastensuojelun asiakkuus ja poliisin tutkinta asiasta.

Kotkassa ja Pyhtäällä on käytössä valtuuston hyväksymä lasten itseaiheutettujen vammojen sekä väkivallan ehkäisyn sisältävä strategia. Pyhtäällä, Kotkassa ja Miehikkälä-Vironlahden alueella on nimetty tahon, johon voi olla yhteydessä lapsiin kohdistuvaan väkivaltaan liittyvissä asioissa. Kotkassa on käytössä lisäksi yhteisölähtöisiä työtapoja yhteisön ongelmien ratkaisussa.

Haasteita lapsiin kohdistuvan väkivallan ja kaltoinkohtelun ehkäisyssä:

- alueellista tietoa lasten ja nuorten kaltoinkohtelun, itsensä vahingoittamisten tai itsemurhien yleisyydestä ei ole saatavilla
- väkivallan ehkäisytönn koordinoimisesta vastaava tahon puuttuu alueelta
- Kotkan terveyskeskuksissa ja sairaaloissa ei työskentele lastensuojelun edustajia ja eikä käytössä ole kaltoinkohtelun tunnistamista helpottavia tarkastuslistoja
- lääketieteellistä koulutusta lääkäreille ja sairaanhoitajille hyväksikäytön, laiminlyönnin ja kaltoinkohtelun merkkien tunnistamisesta järjestetään ajoittain
- alueella ei ole erityisiä poliisiyksiköjä tai järjestetä pakollista koulutusta väkivallan uhriksi joutuneita lapsia kohtaaville poliiseille
- erityiset toimintamallit jengiytymisen ehkäisemiseksi puuttuvat
- alueen kouluissa ei ole luotu varsinaisia itsemurhien ehkäisyyn tähtäviä toimintamalleja
- lähivuosina ei ole ollut lasten hyväksikäyttö ja laiminlyöntitapausten paljastumisen lisäämiseen tähtäävää mediakampanjaa
- alueella ei ole yhteistä sovittua käytäntöä itsemurhien raportointitavasta mediassa.

Palautteet vastaajilta

Vastausten vaatima tiedonkeruun aika sekä myös lomakkeeseen vastaamisen aika vaihtelivat palautteiden mukaan suuresti johtuen luultavasti eri toimialojen kysymyskokonaisuuksien pituuden vaihtelusta sekä myös toimialan työalueiden laajuudesta. Lyhyin tiedonkeruun aika oli yksi minuutti ja pisin pari vuorokautta. Yleisin tiedonkeruun aika vaihteli välillä 15–60 minuuttia. Lomakkeen täyttämisen ajassa oli myös jonkin verran vaihtelua, lyhyimmillään aikaa kului kolme minuuttia ja pisimmillään tunti. Keskimäärin lomakkeen täyttäminen vei aikaa 15 minuuttia.

Useat vastaajista kokivat kysymysten olevan vaikeita ymmärtää ja niiden tarkoitusperän jääneen epäselväksi. Vastauksissa toivottiin kysymysten kehittämistä selkeämmiksi ja helpommin ymmärrettävämmiksi. Pohdintaa herätti myös sanan kohderyhmä merkitys: tarkoitettiinko sillä asiakkaita ja väestöä vai toimeenpanoa toteuttavia työntekijöitä. Kohderyhmän tavoitettavuuden ja toimeenpanon kattavuuden arviointi prosenttiosuuksina vain omaan arvioon perustuen tuntui useasta vastaajasta myös turhauttavalta, koska arvion tekeminen vie paljon aikaa ja tulos on täysin sattumanvarainen. Vastaajat kaipaivat kattavuuden arvion tekemisen taustaksi jotakin tutkittua tietoa.

Joissakin yksittäisissä palautteissa kritisoitiin useiden päällekkäisten tai samanaikaisten kyselyiden suurta määrää, kyselyn ajankohtaa ja annettujen ohjeistusten riittämättömyyttä. Eräässä kunnassa kyselyn aihealueeseen ei ole juurikaan paneuduttu eikä selkeitä ohjeistuksia täten ole. Vastauksessa kannatettiin alueellisesti tehtyjä yhteisiä linjauksia ja ohjeistuksia.

Pohdinta

Kyselyn tulokset antavat arvokasta tietoa lasten ja nuorten tapaturmien ja väkivallan ehkäisyn tilanteesta Etelä-Kymenlaakson alueen kunnissa. Tieliikenteen turvallisuuden parantamiseksi tehdään paljon hyvää turvallisuuskasvatustyötä ja toimeenpannaan annettuja lakeja ja määräyksiä alueen kouluissa, liikenne- ja ympäristösuunnittelussa, terveydenhuollossa ja liikenteen valvonnassa. Haasteiksi tieliikenteen osalta nousivat erityisesti alle 18-vuotiaiden liikenneturvallisuuden parantamisesta vastaavan viranomaisen sekä liikenneturvallisuussuunnitelman ja turvallisuussuunnitelman puuttuminen. Alueella ei ole yhtenäisiä turvavälineiden lainaus tai vuokrauskäytäntöjä. Vaikka tieliikennelaki (267/1981) velvoittaa Suomessa kaikkia ikäryhmiä käyttämään pyöräilykypärää, vain harvat pyöräilijät käyttävät sitä. Meneillään olevan tieliikenneuudistuksen toivotaan tapaturmien ehkäisyn näkökulmasta tuovan muutosta tilanteeseen.

Koti ja vapaa-ajan turvallisuuden ja tapaturmien ehkäisyä edistetään alueiden kunnissa hyvin muun muassa noudattamalla ja valvomalla valtakunnallisia rakennus- ja paloturvallisuusmääräyksiä sekä antamalla neuvoloissa kaikille lasten vanhemmille ohjausta turvallisuuskäytännöistä. Valtuuston hyväksymät yleiset tai erityisesti lapsiin ja nuoriin kohdistuvat tapaturmien ehkäisyn toimintasuunnitelmat tai strategiat puuttuvat kolmen kunnan hallinnon edustajien mukaan, vaikka pelastusviranomaisten mukaan tällaisia suunnitelmia on alueella laadittu. Pelastustoimen vastauksessa ei ollut tarkempaa tietoa tarkoitettua suunnitelmasta, mutta siinä mahdollisesti viitattiin pelastuslain (379/2011) velvoittamiin pelastussuunnitelmiin. Alle 18-vuotiaiden kotitapaturmista ei ole ainakaan Kotkassa seurantajärjestelmää, mikä vaikeuttaa ennaltaehkäisevän työn ohjaamista suurimpiin ongelma-kohtiin kunnassa.

Vesiturvallisuudesta Etelä-Kymenlaakson alueen kunnissa huolehditaan monessa kohdin hyvin, esimerkiksi lapsille järjestetään uimaopetusta ja yleisten uimarantojen ja uimahallien turvallisuutta valvotaan riskienarviointikäytännöillä. Pelastusliivit ovat moottoriveneissä pakollisia mukana olevia varusteita, mutta niiden käyttöä ei ole säädetty velvoittavaksi. Vastauksissa tärkeäksi katsottiin saada voimaan laki, joka velvoittaa myös käyttämään liivejä vesillä liikuttaessa. Etelä-Kymenlaakson alueella lasten ja nuorten vesiturvallisuutta voitaisiin parantaa laatimalla sen edistämiseen tähtäävä strategia ja määrittelemällä vesiturvallisuudesta tällä ikäryhmällä vastuussa oleva taho. Lisäksi ainakaan Kotkassa ei ole olemassa seurantajärjestelmää, jonka avulla vesiturvallisuustyötä voitaisiin kehittää ja ohjata toimenpiteitä erityisesti niihin ryhmiin tai tapaturmiin, joilla riski on suurin.

Lapsiin kohdistuvasta väkivallasta ja kaltoinkoittelusta sekä itsensä vahingoittamisen ehkäisystä oli arvioinnissa kysymyksiä runsaasti. Lapsen kaltoinkoittelun tunnistamiseen ja ehkäisyyn liittyvä laadittuja ohjeistuksia noudatetaan kaikissa kunnissa. Terveystieteiden yksiköissä ei ole kuitenkaan käytössä kaltoinkoittelun tunnistamista helpottavia tarkastuslistoja. Osassa kunnista on nimettynä yhteydenottotaho lapsiin kohdistuvaan väkivaltaan liittyvissä asioissa ja käytetään yhteisölähtöisiä työtapoja yhteisön ongelmien ratkaisussa. Apua väkivaltaan kokeneille tai nähneille uhreille on saatavilla alueella lähinnä normaalien sosiaali- ja terveystieteiden sekä Rikosuhripäivystyksen kautta. Kunnan sisällä eri toimijoiden välisen yhteistyön ja koordinaation takaava lastensuojelujärjestelmä on toimiva osassa kunnista. Muutamassa alueen kunnassa on valtuuston hyväksymä lasten itseaiheutettujen vammojen sekä väkivallan ehkäisyn sisältävä strategia laadittuna. Lisätiedoista ei selviä, tarkoitetaanko tässä esimerkiksi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa.

Itsemurhien ehkäisyyn tähtääviä erityisiä toimintamalleja ei ole alueella luotuna, vaikka monessa kunnassa on käytössä esimerkiksi KiVa-koulu -toimintamalli ja aseiden omistusta kontrolloivia toimintatapoja. Kouluissa on alueella oppilashuoltoryhmiä, joiden yhtenä tehtävänä on puuttua perheissä ja kouluissa tapahtuvaan väkivaltaan. Tähän mennessä oppilashuoltoryhmien toiminnassa on huomioitu lähinnä koulussa tapahtuva väkivalta ja kiusaaminen. Uuden oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) myötä on mahdollisuus panostaa enemmän koko kouluyhteisön hyvinvointiin ja kenties on enemmän mahdollisuuksia puuttua myös perheissä esiintyvään väkivaltaan. Alueella hyödynnetään yhdyskunta- ja kaupunkisuunnittelua väkivallan ja rikollisuuden ehkäisemisessä. Etelä-Kymenlaakson alueen kunnista puuttuu kuitenkin väkivallan ehkäisytöiden koordinoimisesta vastaava siihen nimetty taho.

Tehty kysely oli EU-hankkeeseen liittyvä pilottikysely, jossa alkuperäiset englanninkieliset kysymykset jouduttiin teemakohtaisesta jaottelusta poiketen jakamaan Suomessa toimialoittain sekä myös kääntämään. Kysymyksiä oli runsaasti ja osin niiden sisällöt olivat päällekkäisiä useiden kunnan toimialueiden vastuualueiden kesken. Kysymyksiin vastattiin eri kunnissa tai samankin kunnan sisällä jossain määrin ristiriitaisesti johtuen kysymysten erilaisesta ymmärtämisestä tai laaja-alaisen aihealueen tiedon puuttumisen takia. Kysymyskokonaisuuksien laajuus vaihteli toimialojen kesken ja esimerkiksi terveystoimen kokonaisuus oli hyvin laaja. Asetettu toimeenpanon kattavuuden prosenttiosuuden arviointi omakohtaisesta näkökulmasta herätti vastaajissa kritiikkiä ja hämmennystä ja useat jättivät kohdan tyhjäksi. Kysely ajoittui hankkeen aikataulusta johtuen Suomen kannalta hyvin epäkiitolliseen ajankohtaan keskelle kesälomakautta ja vastaajien tavoittaminen oli haasteellista. Vastauksia toimialueiden kokonaisuuksiin saatiin vaihtelevasti ja kunnista vain Kotkasta saatiin vastaukset kaikilta toimialoilta. Tästä syystä vastaukset eivät ole yleistettävissä.

Etelä-Kymenlaakson alueella tehdään laajasti eri toimialoilla lasten ja nuorten tapaturmia, väkivaltaa ja kaltoinkohtelua ehkäisevää työtä osana perustyötä. Aihealueen yhteistä strategiaa ei ole kuitenkaan laadittuna kuntien sisällä tai alueellisesti eikä koordinoitivastuutahoa ole nimetty. Lisäksi seurantajärjestelmät ovat puutteellisia, mikä vaikeuttaa ennaltaehkäisevän työn kohdentamista suurimpiin ongelmiin kunnissa. Tehty työ jää tällöin helposti sirpaleiseksi ja kehittämistyö on tällöin myös hyvin haasteellista. Kyselyssä nousi esiin monia hyviä kehittämisideoita, kuten ajatus hyvästä käytännöstä, jossa poliisiopiskelijoilla olisi pakollisia työharjoittelujaksoja turvakodeissa tai vastaavissa paikoissa. Poliisit oppisivat tällöin paremmin tunnistamaan perheväkivaltaa, tekemään verkostoyhteistyötä muiden toimijoiden kanssa sekä yleensä kohtaamaan lapsiuhreja.

Jatkossa kyselyn sisältöä ja rakennetta pitäisi muokata ymmärrettävämmäksi saatujen palautteiden pohjalta. Mahdolliset tehtävät uudet kyselyt tulisi ajoittaa vastaajien kannalta paremmin. Tämän pilottikyselyn tuloksia voitaisiin kuitenkin hyödyntää Suomessa kehitettäessä kuntien turvallisuustyötä, esimerkiksi laadittaessa eri toimialojen työntekijöille työn tueksi käytännönläheisiä tarkistuslistoja.

Lähteet

- European Child Safety Alliancen (ECSA) (2014). Tools to Address Childhood Trauma, Injuries and Children's Safety (TACTICS). Child Safety Reference Frameworks. Saatavilla aineistosta: <http://www.childsafetyeurope.org/tactics/child-safety-reference-frameworks.html>. [Luettu 29.7.2014].
- European Child Safety Alliance (ECSA) (2014). Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Children's Safety: Final Report of the TACTICS Project. Saatavilla aineistosta <http://www.childsafetyeurope.org/tactics/info/tactics-public-report.pdf>. [Luettu 27.8.2014].
- Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005). Saatavilla aineistosta <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050390>.
- Lastensuojelulaki (417/2007). Saatavilla aineistosta <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2007/20070417>
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013). Saatavilla aineistosta <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>.
- Pelastuslaki (379/2011). Saatavilla aineistosta <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110379>.
- Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) (2013). Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelma vuosille 2014–2020. Saatavilla aineistosta http://www.stm.fi/julkaisut/nayta/-/_julkaisu/1867344.
- Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL) (2009). Turvallinen elämä lapsille ja nuorille. Kansallinen lasten ja nuorten tapaturmien ehkäisyn ohjelma. (Jaana Markkula, Erkka Öörni (toim.) <https://www.julkari.fi/handle/10024/113076>.
- Tieliikennelaki (267/1981). Saatavilla aineistosta <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1981/19810267>.

Questionnaire Reference Frameworks

Table of Contents

Introduction ----- 2

Instructions ----- 2

Road Safety Reference Framework----- 4

Pre-event----- 4

Event----- 7

Post-event ----- 9

Comments/further information – Road safety reference framework ----- 9

Home Safety Reference Framework ----- 10

Pre-event----- 10

Event----- 14

Post-event ----- 14

Comments/further information – Home safety reference framework ----- 15

Water Safety ----- 16

Pre-event----- 16

Event----- 19

Post-event ----- 20

Comments/further information – Water safety reference framework----- 20

Intentional injury----- 21

Pre-event----- 21

Post-event ----- 26

Comments/further information – Intentional injury reference framework----- 28

Comments and evaluation----- 29

Introduction

As part of the TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Children's Safety) project we have designed a tool to assess the presence of evidence based policies and interventions for child injury prevention on the sub-national level, named "Reference Frameworks". We have developed four Reference Frameworks for the different areas of child injury (road, home, water and intentional injury).

The aims of the reference frameworks are:

1. To provide a reference resource regarding evidence-based child safety policies and interventions implementable or enforceable on the regional level that can be used for policy advising and advocacy.
2. To provide a reference resource that allows a rapid assessment of regional uptake of child safety policies and interventions and identification of gaps.
3. To provide a standardised reference resource that allows comparison of regional uptake of child safety policies and interventions as a starting point for learning about and understanding differences. Comparisons could be for the same region over time, for different regions within the same country or for comparable regions across countries, as a starting point for mutual learning.

Reference frameworks are 4x3 tables divided into pre-event, event, and post-event timeframes with four columns for policies and interventions targeting the child (column 1), the agent - e.g., cigarette, vehicle, perpetrator of violence (column 2), the physical environment (column 3) and the social environment (column 4). Please see the "Reference Frameworks Figures" document attached.

The Reference Frameworks have been designed for use at the sub-national/regional level. This has been chosen within TACTICS because previous work at the national level (e.g., Child Safety Report Cards) indicated that most implementation and enforcement of child safety strategies occurs at the sub-national level where little is known about decision making process and thus greater investigation was required.

This questionnaire is for use by regional partners of TACTICS and their colleagues to collect the necessary information to fill in each of the four reference frameworks. Please follow the instructions below to help ensure high quality data collection and help us to make the most use of your work.

Instructions

1. Please answer every question.
The project partner is responsible for answering the questions – he or she should do so with help of identified experts from the regions. We have designed the questionnaire it so it can help structure interviews or group discussions. How to fill it in the questionnaire is up to the partner, as long as he or she can guarantee qualified and valid answers.
2. Only policies and interventions running on the 1st May 2013 can be included, this includes annual interventions running in 2013 and planned for 2014.
3. There is a space at the end of each section of the questionnaire where you can add additional information about your answers. Please record *any* extra details here making sure you indicate which question your comment refers to.
4. Estimating the percentage of the population covered
For policies and interventions targeting children we are interested in children aged 0-17 years. Some policies and interventions will only target a part of this age group (e.g., 11-13) in which case please state in the comments section which age group is targeted.
 - The % of the population covered should be estimated as the % of the target population covered.

- If the intervention targets more than one age group e.g., parents and children please estimate the % of the two groups combined
- If you have comments regarding gaps or extra information you can record it in the comments section.

5. Calculating % of population covered

If you click “yes” to a question please provide an estimate of the percentage of the population covered by the policy or intervention in your region. If estimates of coverage already exist (eg for monitoring purposes) this can be used. If no coverage estimates exist the partner can assess how many districts/cities in the region have such a policy or intervention in place by working out what % of the population this represents.

Example Question 1

“In the region in question are there opportunities for children to participate in pedestrian skills training to improve child pedestrian road crossing skills?

If so what % of the population is covered?”

If the population of the region is 500,000 and there are two cities, city A has a population of 300,000 and city B has a population of 100,000 with the rest of the population in surrounding small towns and villages. If pedestrian skills training is available in city A but not B the estimate of the % of population covered is **60%**

6. Please keep track of how long it takes you to collect the information and to fill in this form. We have provided a place to record this information in the “comments and evaluation” section on page 29
7. If you have any questions or problems, do not hesitate to contact Bea Scholtes for help:
Beatrice.Scholtes@maastrichtuniversity.nl

Tactics Partner details:

- Name
- Institution
- Country
- Name of region studied
- Nature of region (e.g. Municipality, health district)

Road Safety Reference Framework

Details of contributing colleagues and experts

- Name
- Organisation
- Email address
- Position within organisation
- Website address if information found online

Pre-event

Policies and interventions targeting the “host” (child)

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
1.	In the region in question are there opportunities for children to participate in pedestrian skills training to improve child pedestrian road crossing skills? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
2.	In the region in question are there opportunities for children to participate in cycling skills training? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
3.	In the region in question has there been a media campaign at least once in the past 5 years targeting child and adolescent pedestrian, passenger/driver, motorcycle and cycling safety? If so what % of the population of the region is covered? Pedestrian safety? Passenger/driver safety? Motorcycle safety? Cycling safety?	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	

Policies and Interventions targeting the agent (vehicle/driver)

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
4.	In the region in question are there regular alcohol sobriety checkpoints ¹ ? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
5.	In the region in question are there school-based ² programmes aimed at reducing, drinking and driving? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
6.	In the region is there education or educational ³ materials available regarding the risks of driver fatigue? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
7.	In the region in question is there a limit of 125cc engine size in force for learner moped riders? If so what % of the population is covered?	☐	☐	

Policies and interventions targeting the physical environment

Question Number	Policy or Intervention	Yes	No	%
8.	In the region in question are there traffic-calming measures (e.g., speed bumps) in existence? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
9.	In the region in question are there pedestrian walkways separated from roads? If so what % of the population is covered?	☐	☐	

¹ Police checks for drivers driving while under the influence of alcohol

² Programmes conducted in school or organized by schools

³ Any educational material including leaflets, presentations, videos etc

Question Number	Policy or Intervention	Yes	No	%
10.	In the region in question are there cycling lanes/pathways in place to reduce risk to cyclists? If so what % of the population is covered?	☐	☐	

Policies targeting the social environment

Question number	Policy or Intervention	Yes	%	No Enforcement	No Law
11.	Is there regional enforcement of legislation prohibiting drink driving? If so what % of the population is covered?	☐		☐	☐
12.	Is there regional enforcement of curfew laws restricting teenage driving at night? If so what % of the population is covered?	☐		☐	☐
13.	Is there regional enforcement of legislation to reduce vehicle speeds in residential areas and school zones? If so what % of the population is covered?	☐		☐	☐
14.	Is there regional enforcement of legislation prohibiting children under the age of 16 from riding on All Terrain Vehicles (ATVs)? If so what % of the population covered?	☐		☐	☐

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
15.	Is there a regional ministry/government department with mandated responsibility for child and adolescent pedestrian, passenger/driver, motorcycle and cycling safety? Pedestrian safety? Passenger/driver safety? Motorcycle/ motor scooter safety? Cycling safety?	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	n/a n/a n/a n/a

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
16.	<p>Is there a government approved regional injury prevention strategy with specific targets and timelines related to child and adolescent pedestrian, passenger/driver, motorcycle and cycling safety?</p> <p>If so what % of the population is covered?</p> <p>Pedestrian safety?</p> <p>Passenger/driver safety?</p> <p>Motorcycle/motor scooter safety?</p> <p>Cycling safety?</p>	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	
17.	<p>Is there a regional policy to increase access to child passenger restraint systems (CPRS) for disadvantaged families? (CPRS included as essential child-care articles or taxed at lower rate or subsidies offered through programmes targeting disadvantaged families)</p> <p>If so what % of the population is covered?</p>	☐	☐	

Event

Policies and interventions targeting the “host” (child)

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
18.	<p>In the region in question are there regional interventions combining information dissemination on child passenger restraint safety with enhanced enforcement campaigns?</p> <p>If so what % of the population is covered?</p>	☐	☐	
19.	<p>In the region in question are there regional interventions combining child passenger restraint distribution, loaner programmes or incentives with education programmes?</p> <p>If so what % of the population is covered?</p>	☐	☐	
20.	<p>In the region in question are there regional, community or school based educational approaches to children’s cycling safety including the provision of free bicycle helmets?</p> <p>If so what % of the population is covered?</p>	☐	☐	

Policies targeting the social environment

Question number	Policy or Intervention	Yes	%	No Enforcement	No Law
21.	Is there regional enforcement of seat belt laws? If so what % of the population is covered?	☐		☐	☐
22.	Is there regional enforcement of laws mandating child passenger restraints? If so what % of the population is covered?	☐		☐	☐
23.	Is there regional enforcement of law requiring children to remain seated in rear facing car seats until age 4 years? If so what % of the population is covered?	☐		☐	☐
24.	Is there regional enforcement of law requiring children and adolescents to remain seated in the back seat of a motor vehicle until age 13 years? If so what % of the population is covered?	☐		☐	☐
25.	Is there regional enforcement of laws requiring children (up to 18 years) to use bicycle helmets? If so what % of the population is covered?	☐		☐	☐
26.	Is there regional enforcement of legislation mandating helmet use for drivers and passengers of mopeds/motor scooters and ATVs? If so what % of the population is covered? Mopeds/motor scooters ATVs	 ☐ ☐		 ☐ ☐	 ☐ ☐

Post-event

Policies targeting the social environment

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
27.	Is there a regional surveillance system that includes child road injuries (e.g., based on emergency or police data) that can direct prevention efforts to those injuries resulting in the greatest local burden? If so what % of the population is covered?	☐	☐	

Comments/further information – Road safety reference framework

Please type the question number and then your comment

Home Safety Reference Framework

Details of contributing colleagues and experts

- Name
- Organisation
- Email address
- Position within organisation
- Website address if information found online

Pre-event

Policies and Interventions targeting the child/ child's supervisor

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
28.	In the region in question are there educational programmes encouraging use of fall prevention safety devices (e.g., window safety mechanisms, stair gates)? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
29.	In the region in question is fire safety skills training available to increase knowledge and training of both children and parents? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
30.	In the region in question are there home safety educational interventions promoting the installation of smoke alarms and supplying the alarm? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
31.	In the region in question are there educational advocacy campaigns around the safe use of fireworks? If so what % of the population is covered?	☐	☐	

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
32.	In the region in question is there home safety education for parents on the safe storage of harmful chemicals including provision of safety materials? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
33.	In the region in question is there individual level education/counselling for parents on unintentional childhood injury prevention in the clinical setting? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
34.	In the region in question are there home safety counselling programmes for parents (on e.g., the prevention of falls, poisoning, burns etc.)? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
35.	In the region in question is there home-based social support, such as home visiting programmes for new parents? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
36.	In the region in question has there been a media campaign at least once in the past five years targeting child and adolescent fall, poisoning, burn/scald or choking prevention? If so what % of the population is covered? Fall Poisoning Burn/scald Choking	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	

Policies and interventions targeting the agent (chemicals, cigarettes, water temperature etc)

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
37.	In the region in question are there home safety education for parents promoting safe hot water exit temperatures? If so what % of the population is covered?	☐	☐	

Policies and interventions targeting the physical environment (eg housing, childcare equipment)

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
38.	In the region in question are there building codes that require smoke detectors in all public buildings such as hospitals, schools and kindergartens?	☐	☐	n/a
39.	In the region in question are there smoke detector give-away programmes targeting high-risk neighbourhoods and multi-faceted community campaigns with specific objectives to install the smoke detectors? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
40.	In the region in question are there non-voluntary building codes for all <i>new</i> dwellings (legal standards to address hazards related to falls, fire injuries, other thermal injuries, collisions, entrapment, cutting and piercing, drowning, electrocution and poisoning)?	☐	☐	n/a
41.	In the region in question are there non-voluntary building codes for <i>existing</i> dwellings (legal standards to address hazards related to falls, fire injuries, other thermal injuries, collisions, entrapment, cutting and piercing, drowning, electrocution and poisoning)?	☐	☐	n/a
42.	In the region in question are there policies that increase access to childcare safety equipment such as stair gates, for disadvantaged families (e.g., regional equipment give-away or loaner programmes)? If so what % of the population is covered?	☐	☐	

Policies and interventions targeting the social environment

Question number	Policy or Intervention	Yes	%	No Enforcement	No Law
43.	Is there regional enforcement of legislation requiring environmental changes to windows in all buildings with more than one storey (e.g. window guards or locks)? If so what % of the population is covered?	☐		☐	☐
44.	Is there regional enforcement of legislation requiring safe design of guardrails for all private and public buildings to prevent falls from balconies and stairs? If so what % of the population is covered?	☐		☐	☐

Question number	Policy or Intervention	Yes	%	No Enforcement	No Law
45.	Is there regional enforcement of legislation requiring safe tap water temperature in all public and private buildings? If so what % of the population is covered?	☐		☐	☐
46.	Is there regional enforcement of legislation controlling the sale of fireworks? If so what % of the population is covered?	☐		☐	☐
47.	Is there regional enforcement of legislation requiring installation of smoke detectors in new and existing houses? If so what % of the population is covered?	☐		☐	☐

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
48.	In the region in question is there a government approved regional injury prevention strategy with specific targets and timelines related to child and adolescent fall, poisoning, burn/scald, and choking prevention? If so what % of the population is covered? Fall Poisoning Burn/Scald Choking	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	
49.	In the region in question is injury prevention and control education incorporated into comprehensive nursing care ⁴ ? If so what % of the population is covered? Emergency Department General Practice Community Nursing (eg Public health nurse performing home visits)	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐

⁴ Nursing care: child injury prevention information provided by nurses in the context of the emergency department, general practice departments or community nursing

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
50.	In the region in question is there a regional ministry/governmental department with mandated responsibility for child and adolescent fall, scald, burn, and choking prevention? If so what % of the population is covered? Fall Poisoning Burn/Scald Choking	 ☐ ☐ ☐ ☐	 ☐ ☐ ☐ ☐	

Event

Policies and interventions targeting the social environment

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
51.	In the region in question is there enforcement and maintenance of standards ⁵ requiring safe height of public playground equipment and safe depth of specified types of materials under equipment? If so what % of the population is covered? Existence and enforcement of standards Regular maintenance of materials	 ☐ ☐	 ☐ ☐	

Post-event

Policies and interventions targeting the social environment

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
52.	In the region in question are there poison control centres ⁶ with education of the public regarding the use of the centre? If so what % of the population is covered?	 ☐	 ☐	

⁵ Surfacing materials such as sand or wood chips to a depth of 23-31 cm (9-12 inches) under playground equipment. Optimal equipment height to reduce risk of head injury is 1.5 m (5 feet)¹

⁶ Poison Control/Information Centres: The main function of a poison information centre is to provide information and advice concerning the diagnosis, prognosis, treatment, and prevention of poisoning, as well as about the toxicity of chemicals and the risks they pose.

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
53.	In the region in question is there a surveillance system that includes child home injuries (e.g., emergency data) that can direct prevention to those injuries resulting in the greatest local burden? If so what % of the population is covered?	☐	☐	

Comments/further information – Home safety reference framework

Please type the question number and then your comment

Water Safety

Details of contributing colleagues and experts

- Name
- Organisation
- Email address
- Position within organisation
- Website address if information found online

Pre-event

Policies and Interventions targeting the child/ child's supervisor

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
54.	In the region in question is there water safety skills training for children (including swimming lessons after the age of 5 years) to improve swimming performance? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
55.	In the region in question is there education/ advocacy to increase use of personal flotation devices? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
56.	In the region in question is there education for parents on the importance of child supervision around water? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
57.	In the region in question is there a programme of child home visits that includes education for parents on child water safety? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
58.	In the region in question has there been a media campaign at least once in the last 5 years targeting child and adolescent water safety? If so what % of the population is covered?	☐	☐	

Policies and interventions targeting swimming pool design

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
59.	In the region in question is there enforcement of safety standards ⁷ (e.g., water depth markings, step edges marked with contrasting colours, onsite safety equipment, suction outlet covers and chemical standards) for public swimming pools? If so what % of the population is covered?	☐	☐	

Policies and interventions targeting the physical environment including presence of lifeguards

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
60.	In the region in question are there safe crossings over open bodies of water such as canals and irrigation ditches? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
61.	In the region in question are public swimming areas well marked and free from hazards? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
62.	In the region in question are water collection containers such as wells covered with heavy grills? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
63.	In the region in question are there policies requiring qualified risk assessment of all designated public water recreational areas (e.g., assessment conducted by qualified inspector)? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
64.	In the region in question is there an investment programme to renew infrastructure to provide equitable access to public swimming pools for swimming lessons for school age children? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
65.	In the region in question are there clear and simple pictogram warning signs displayed around water? If so what % of the population is covered?	☐	☐	

⁷ Safety standards for swimming pools such as UK Health and Safety Executive guidance on Managing Health and Safety in Swimming Pools: <http://www.hse.gov.uk/pubns/priced/hsg179.pdf>

Policies and interventions targeting the social environment

Question number	Policy or Intervention	Yes	%	No Enforcement	No Law
66.	Is there regional enforcement of law requiring mandatory use of personal flotation device/ life jacket by children while on the water (e.g., while boating, sailing etc.)? If so what % of the population is covered?	☐		☐	☐
67.	Is there regional enforcement of legislation requiring isolation fencing with secure, self-latching gates for all pools, public, semi-public and private, including both newly constructed and existing pools? If so what % of the population is covered?	☐		☐	☐

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
68.	In the region in question is there a policy governing water safety for leisure/recreational programming at the community level (e.g., minimum levels of supervision, training or safety equipment)? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
69.	In the region in question is there a policy making water safety education, including swimming lessons, a compulsory part of the school curriculum? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
70.	In the region in question is there a ministry or government department with mandated responsibility for child and adolescent water safety?	☐	☐	n/a
71.	In the region in question is there a government approved regional injury prevention strategy with specific targets and timelines related to child and adolescent water safety? If so what % of the population is covered?	☐	☐	

Event

Policies and Interventions targeting the child/child's supervisor

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
72.	In the region in question is there training available for parents and caregivers in infant and child cardio pulmonary resuscitation (CPR)? If so what % of the population is covered?	☐	☐	

Policies and interventions targeting the physical environment including presence of lifeguards

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
73.	In the region in question are there qualified, trained and equipped lifeguards? If so what % of the population is covered?	☐	☐	

Policies and interventions targeting the social environment

Question number	Policy or Intervention	Yes	%	No Enforcement	No Law
74.	Is there regional enforcement of a law stating the minimum number of lifeguards required on beaches or other areas designated for water leisure activities? If so what % of the population is covered?	☐		☐	☐
75.	Is there regional enforcement of a law stating the minimum number of lifeguards required at public pools? If so what % of the population is covered?	☐		☐	☐

Post-event

Policies and interventions targeting the social environment

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
76.	In the region in question is there a surveillance system (e.g., based on emergency data/lifeguard incidence reporting) that can direct prevention efforts to those injuries resulting in the greatest local burden? If so what % of the population is covered?	☐	☐	

Comments/further information – Water safety reference framework

Please type the question number and then your comment

Intentional injury

Details of contributing colleagues and experts

- Name
- Email address
- Organisation
- Position within organisation
- Website address if information found online

Pre-event

Policies and interventions targeting the child

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
77.	In the region in question are there child sexual abuse prevention programmes – e.g., programmes teaching children about body ownership, abusive situations? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
78.	In the region in question are there school-based programmes to prevent violence (building upon youth's social competencies and skills)? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
79.	In the region in question are there school-based suicide prevention programmes, to improve knowledge, attitudes and help-seeking behaviour? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
80.	In the region in question has there been a media campaign in the last 5 years increasing awareness regarding child maltreatment and its prevention? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
81.	In the region in question has there been a media campaign in the last 5 years to increase awareness regarding bullying and its prevention?	☐	☐	

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
	If so what % of the population is covered?			
82.	In the region in question has there been a media campaign in the last 5 years to increase awareness regarding suicide, self-harm and prevention? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
83.	In the region in question are there programmes providing information about drug abuse? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
84.	In the region in question are there adult supervised after-school programmes for school-age children? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
85.	In the region in question are there extra-curricula activities such as sports and recreation, arts, music and drama available for school age children? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
86.	In the region in question is life skills education (including coping skills, interpersonal communication, goal setting, anger management and advocacy skills) a mandatory part of school curricula? If so what % of the population is covered?	☐	☐	

Policies and interventions targeting the agent (including perpetrators of violence and weapons)

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
87.	In the region in question are there early childhood development programmes ⁸ ? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
88.	In the region in question is there parental education about abusive head trauma (shaken baby syndrome)? If so what % of the population is covered?	☐	☐	

⁸ Early Childhood Development Programme: a programme whose purpose is to facilitate achievement of the many skills and milestones that children are expected to reach by the time they reach the age of five. {Mackay and Vincenten, 2012, #5184}

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
89.	In the region in question are there programmes to improve parent's child rearing skills, knowledge of child development and encourage positive child management strategies? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
90.	In the region in question are there support groups to strengthen parent's social networks? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
91.	In the region in question are there services for adults abused as children (mental health referral)? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
92.	In the region in question are there gang prevention programmes? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
93.	In the region in question are there home visitation programmes that focus upon families at-risk of violence against children? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
94.	In the region in question are there gun control policies such as "gun buy-back" and weapon amnesties? If so what % of the population is covered?	☐	☐	

Policies and interventions targeting the physical environment

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
95.	In the region in question have principles of "crime prevention through environmental design" (CPTED) ⁹ in town planning been used? If so what % of the population is covered?	☐	☐	

⁹ CPTED asserts that "the proper design and effective use of the built environment can lead to a reduction in the fear and incidence of crime, and an improvement in the quality of life" {Cozens et al., 2005, #96252}

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
96.	In the region in question are there policies regarding safe routes to schools? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
97.	In the region in question are there affordable childcare facilities available? If so what % of the population is covered?	☐	☐	

Policies and interventions targeting the social environment

Question number	Policy or Intervention	Yes	%	No Enforcement	No Law
98.	In the region in question is there enforcement of a law prohibiting corporal punishment in the home and at school? If so what % of the population is covered?	☐		☐	☐

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
99.	In the region in question is there a violence prevention policy that specifically addresses child maltreatment/neglect? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
100.	In the region in question is there an identified regional government contact or focal point for intentional child injury? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
101.	In the region in question is there a regional ministry/ government department with responsibility for coordination of violence prevention?	☐	☐	n/a
102.	In the region in question is there a violence prevention strategy that specifically addresses interpersonal violence between children and youths (e.g. bullying)?	☐	☐	

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
	If so what % of the population is covered?			
103.	In the region in question is there a policy requiring schools to have committees to address violence in the family and school environment (e.g., bullying)? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
104.	In the region in question is community policing ¹⁰ in force? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
105.	In the region in question is there a regional government led national injury prevention strategy with specific targets for the prevention of intentional injury/ violence against children? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
106.	In the region in question is there a self-directed violence prevention policy? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
107.	In the region in question is there an ombudsman office(s) with special mandate to protect children's rights? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
108.	In the region in question is there a regional child protection system that assures inter-agency and inter-departmental coordination and cooperation with processes, procedures and protocols and data-collection? If so what % of the population is covered?	☐	☐	

¹⁰ Community Policing: also known as problem-oriented policing involves building community partnerships and solving community problems relevant to that area, it can involve multi-disciplinary collaboration eg with mental health services {Krug, 2002, #51645}

Post-event

Policies and interventions targeting the child

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
109.	In the region in question are there services for victims of physical abuse (therapeutic day care, emphasis on improving cognitive and developmental skills)? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
110.	In the region in question is there a policy that prescribes that all victims of child maltreatment receive intervention/treatment? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
111.	In the region in question is there a publically funded child helpline? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
112.	In the region in question are there services for children who witness violence? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
113.	In the region in question is there a regional policy on support and assistance for children who are victims of violence/maltreatment to ensure their access to justice (e.g. child friendly investigation, interview and court proceedings to avoid secondary or repeat victimisation, child sensitive procedures)? If so what % of the population is covered?	☐	☐	

Policies and interventions targeting the agent (including perpetrators of violence and weapons)

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
114.	In the region in question are there intensive family preservation services ¹¹ to prevent child abuse and neglect? If so what % of the population is covered?	☐	☐	

¹¹ Intensive Family Preservation Services: This type of service is designed to keep the family together and to prevent children from being placed in substitute care. {Krug, 2002, #51645}

Policies and interventions targeting the social environment

Question number	Policy or Intervention	Yes	%	No Enforcement	No Law
115.	Is there regional enforcement of the law mandating that healthcare professionals report cases of suspected child maltreatment/neglect? If so what % of the population is covered?	☐		☐	☐

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
116.	In the region in question are there medical guidelines for radiologists to diagnose child abuse? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
117.	In the region in question are there multi-disciplinary teams (child protective services, police, medical examiners, forensic paediatricians) to evaluate cases of death or near death in children? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
118.	In the region in question are there child protection services ¹² ? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
119.	In the region in question are there child protection committees in hospitals? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
120.	In the region in question are there checklists in hospitals to help emergency department nurses to identify suspected cases of child abuse? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
121.	In the region in question is there continuing medical education for doctors and nurses to identify signs of maltreatment, neglect and abuse? If so what % of the population is covered?	☐	☐	

¹² Child Protection Services: agencies that investigate and try to substantiate reports of suspected child abuse and intervenes to protect children {Krug, 2002, #51645}

Question number	Policy or Intervention	Yes	No	%
122.	In the region in question is there a regional policy requiring specific police units and / or specified mandatory training for police officers who interact with children or deal with children who are victims of violence? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
123.	In the region in question are there guidelines regarding the reporting of suicide in the news? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
124.	In the region in question has there been a media campaign in the last 5 years to increase disclosure of child abuse and neglect? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
125.	In the region in question is there regional legislation or policy to protect the identity of child victims? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
126.	In the region in question is there data collected that would allow a regional estimate of prevalence of suicide/self-directed violence in children and youths? If so what % of the population is covered?	☐	☐	
127.	In the region in question is there data collected that would allow a regional estimate of the prevalence of child maltreatment? If so what % of the population is covered?	☐	☐	

Comments/further information – Intentional injury reference framework

Please type the question number and then your comment

Comments and evaluation

How long did it take you to collect the information for this questionnaire?

How long did it take to fill in the questionnaire?

Do you have any suggestions for how this process could be improved?

Thank you very much for your participation in this phase of TACTICS